

Udskriftsdato: 2. januar 2026

CIR1H nr 9831 af 01/07/2023 (Gældende)

## Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Seksualforbrydelser

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: CMS VB 9388

# Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Seksualforbrydelser

## 1. Overblik og tjekliste

Politiet skal under efterforskningen af en sag om seksualforbrydelser være særligt opmærksom på følgende:

### – **I sager om voldtægt og voldtægtslignende forhold**

- Rigspolitiet har fastsat nationale retningslinjer for politiets behandling af sager om voldtægt og voldtægtslignende forhold (Vejledning om politiets behandling af sager om voldtægt eller voldtægtslignende forhold). Vejledningen kan findes på POLintra.

### – **Traumereaktioner hos ofre for seksuelle overgreb**

- Justitsministeriet har i 2020 efter anbefaling fra Ekspertpanelet vedrørende voldtægtssager, fået udarbejdet en traumepsykologisk materialesamling, som indeholder et katalog over de typiske reaktioner og eftervirkninger hos ofre for seksuelle overgreb. Materialesamlingen, der er et redskab til at øge viden om de særlige psykologiske forhold, som er af betydning for behandlingen af voldtægtsofre hos politiet og i retssystemet, er udarbejdet af psykologer fra henholdsvis Syddansk og Aarhus Universitet samt Rigshospitalet. Materialesamlingen ”Psykiske følger efter voldtægt” kan findes her.

### – **Forurettede**

- At vejlede forurettede/et vidne om reglerne om vidnefritagelse i retsplejelovens § 171 i sager, hvor den mistænkte er forurettede/vidnets nærmeste (børn, stedbørn, søskende, ægtefæller, samlever og forældre), se Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Samlivsrelaterede personfarlige forbrydelser, pkt. 2.4.2.
- At vejlede forurettede om muligheden for beskikkelse af en bistandsadvokat i medfør af retsplejelovens § 741 a, stk. 1, i sager om blandt andet straffelovens §§ 216-223. Der skal dog altid beskikkes en bistandsadvokat i medfør af § 741 a, stk. 2, i sager om blandt andet straffelovens § 216, medmindre den forurettede efter vejledningen frabeder sig dette, se Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Vejledning af forurettede mv., pkt. 2.1.1.
- At vejlede forurettede om muligheden for at blive afhørt til video, se Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Videoafhøring i voldtægtssager.
- At overveje, om der skal udpeges en kontaktperson for forurettede, se Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Vejledning af forurettede mv., pkt. 2.2.

### – **Når forurettede/vidner er under 18 år**

- At overveje om afhøring af børn og unge under 18 år skal ske ved videoafhøring, se Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Videoafhøring af børn, pkt. 2.2.

### – **I sager om seksuelt materiale med børn**

- Ved anmeldelser på baggrund af NCMEC-indberetninger at forelægge sagen for statsadvokaten, hvis politikredsen er uenig i NSK's vurdering af materialet og på den baggrund vurderer, at der ikke skal indledes efterforskning, se pkt. 4.6.
- At foretage en optælling af antallet af billeder/film med kategori-inddeling i sager om seksuelle fremstillinger af børn, se pkt. 2.2.

### – **I sager om digitale krænkelser i øvrigt**

- At sagen efterforskes ved rette værneting, se Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Digitale sexkrænkelser pkt. 2.1.

- At anvende de tvangsindgreb, der kan anvendes ved it-kriminalitet, se Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Digitale sexkrænkelser pkt. 2.2.
- At foretage en indledende bevissikring, se Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Digitale sexkrænkelser pkt. 2.3.
- Om sagen eller dele af sagen omhandler grænseoverskridende/international kriminalitet, se Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Digitale sexkrænkelser pkt. 2.5.
- At dokumentere, om billeder i sagen er slettet, og hvis dette ikke er tilfældet, hvem der har rådighed over billedmaterialet, se Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Digitale sexkrænkelser pkt. 3.4.

Anklagemyndigheden skal i forbindelse med behandlingen af en sag om seksualforbrydelser være særligt opmærksom på:

- **Særlige påstande**
  - Om der skal nedlægges påstand om betinget dom med vilkår om sexologisk behandling, herunder om der skal ske forelæggelse for visitationsudvalget m.v., se pkt. 3.2.1.
  - Om der skal nedlægges påstand om rettighedsfrakendelse efter straffelovens § 79, se pkt. 3.2.2.
  - Om der skal nedlægges påstand om forbud efter straffelovens § 236, se pkt. 3.2.3. og Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Forbud til seksualforbrydere.
  - Om der skal nedlægges påstand om arveretsfrakendelse efter arvelovens § 48, se pkt. 3.2.4.
  - Om der skal nedlægges påstand om konfiskation i sager om seksuelle fremstillinger af børn, se pkt. 3.2.5.
  - Om der skal nedlægges påstand om udvisning efter udlændingeloven, se Rigsadvokatmeddelelsen om Udvisning ved dom.
- **Særlige hensyn til den forurettede, herunder**
  - forhåndsafgørelse om dørlukning mv. efter retsplejelovens § 845, stk. 1, se pkt. 3.2.6.
- **Strafskærpselsesgrunde mv.**
  - Om der er grundlag for, at en strafs-kærpselsesgrund mv. finder anvendelse og skal citeres i anklageskriftet
    - Voldtægt, jf. straffelovens § 216, stk. 3 og 5, se pkt. 5.1.1. og pkt. 5.1.6.
    - Samleje med et barn under 12 år, jf. straffelovens § 216, stk. 2, 1. pkt., se pkt. 5.1.4.
    - Samleje med et barn under 15 år, når gerningspersonen er fyldt 22 år, jf. straffelovens § 216, stk. 2, 2. pkt., se pkt. 5.1.5.
    - Samleje med et barn under 15 år, når gerningspersonen er under 22 år, jf. straffelovens § 222, stk. 1, se pkt. 5.3.
    - Samleje med et barn under 15 år skaffet ved brug af tvang eller fremsættelse af trusler, jf. straffelovens § 222, stk. 2, se pkt. 5.3.1.
    - Samleje med et barn under 15 år skaffet ved udnyttelse af fysisk eller psykisk overlegenhed, jf. straffelovens § 222, stk. 3, se pkt. 5.3.1.
- **Efter dom**
  - At underrette forsikringsselskaber, pensionskasser m.v. samt skifteretten om rettighedsfrakendelse efter arvelovens § 48, se pkt. 6.2.

## 2. Politiets efterforskning og sagsbehandling

### *2.1. Lægeundersøgelse af et barn*

I sager om seksuelle overgreb mod børn skal politiet overveje, om der er grundlag for en undersøgelse af barnet.

Betingelserne for at foretage legemsindgreb over for en person, der ikke er sigtet, fremgår af retsplejelovens § 792 d.

Politiet kan foretage legemsbesigtigelse af barnet, der ikke kræver afklædning,

- hvis der foreligger et samtykke (samtykket skal så vidt muligt skal være skriftligt, jf. § 792 d, stk. 1) eller
- efter rettens bestemmelse, hvis betingelserne i retsplejelovens § 792 d, stk. 2, er opfyldt.

Optagelse af fotografier, aftryk og lignende af legemet og visitation af tøj er også en legemsbesigtigelse.

Politiet kan alene foretage en legemsundersøgelse af barnet, hvis der foreligger et samtykke, der så vidt muligt skal være skriftligt, jf. retsplejelovens § 792 d, stk. 1.

Et samtykke kan som udgangspunkt kun gives af forældremyndighedsindehaveren. For større børn – det vil sige børn på omkring 12 år og derover – bør barnets holdning dog også indgå ved vurderingen af, om der skal foretages legemsindgreb, jf. herved betænkning nr. 1420/2002, afsnit 8.3.2.

Hvis forældremyndighedsindehaveren ikke vil give samtykke til en legemsundersøgelse af barnet, kan anklagemyndigheden overveje følgende muligheder:

- Efter servicelovens § 63 kan anklagemyndigheden anmode børn og unge-udvalget i kommunen om at bestemme, at barnet skal undersøges mod forældremyndighedsindehaverens vilje. Dette forudsætter, at der er risiko for, at barnet vil blive udsat for yderligere overgreb eller anden form for vanrøgt.
- Efter værgemålslovens § 47 kan anklagemyndigheden anmode statsforvaltningen om at beskikke en særlig værge (ad hoc værge) for barnet. Den særlige værge vil kunne tage stilling til spørgsmålet om at give samtykke til en undersøgelse.

### *2.2. Opgørelsen af antallet af billeder og filmsekvenser mv. i sager om seksuelt materiale med børn efter straffelovens § 235*

Det har betydning for straffastsættelsen, hvilke typer af fotografier, film eller lignende med seksuelle fremstillinger af børn sagen angår, jf. pkt. 5.7.

Politiet skal derfor i sager, hvor der rejses sigtelse for overtrædelse af straffelovens § 235, foretage en optælling af antallet af billeder/film, så det fremgår, hvor mange fremstillinger der er omfattet af følgende kategorier, som er udarbejdet efter drøftelse med Nationalt IT-Efterforskningscenter (nu NSK):

- 1) Fremstillinger uden seksuel aktivitet (kategori 1)
  - Omfatter fotografier, filmsekvenser og andre visuelle gengivelser af børn, der fremstår som under 18 år, hvor barnet er alene på billedet, og hvor der ikke foregår seksuel aktivitet med andre, herunder billeder med fokusering på kønsdelene, onani og anden egen seksuel berøring, jf. dog nedenfor under kategori 2, sidste punktum.

## 2) Fremstillinger med seksuel aktivitet (kategori 2)

- Omfatter fotografier, filmsekvenser og andre visuelle gengivelser af børn, der fremstår som under 18 år, hvor der er to eller flere aktører på billedet, og hvor der er seksuel aktivitet, herunder samleje og andet seksuelt forhold end samleje, jf. straffelovens §§ 216, stk. 2, 222 eller 225, samt tilfælde, hvor barnet udsættes for berøringer omfattet af straffelovens § 232. Fremstillinger, hvor barnet er alene på billedet, og hvor barnet indfører fingre eller redskaber i egne kønsåbninger (vaginalt/analt), er tillige omfattet.

## 3) Fremstillinger af særligt grove seksuelle forhold (kategori 3)

- Omfatter fotografier, filmsekvenser og andre visuelle gengivelser af børn, der fremstår som under 18 år, hvor barnet fremstilles som udsat for voldtægt, tvang, trusler eller lignende, eller hvor barnets liv fremstilles som udsat for fare eller fremstilles som udsat for grov vold eller som udsat for alvorlig skade. Tilfælde, hvor barnet fremstilles som udsat for seksuel omgang med dyr, og tilfælde, hvor den seksuelle aktivitet involverer et barn, der fremstår som mellem 0-3 år, er ligeledes omfattet.

Politiet skal angive varigheden af filmsekvenser med seksuelle fremstillinger af børn inden for de nævnte typer.

### *2.3. Vejledning af forurettede*

Politiet eller anklagemyndigheden skal i tilknytning til anmeldelse af en lovovertrædelse eller umiddelbart herefter vejlede forurettede om reglerne om beskikkelse af bistandsadvokat, muligheden for erstatning, offerrådgivning og om forurettedes rettigheder og pligter som eventuelt vidne i sagen, herunder muligheden for videoafhøring i sager om voldtægt og voldtægtslignende forhold, jf. Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om videoafhøring i voldtægtssager.

I sager om grovere overtrædelser af straffeloven, hvor vold, trusler eller anden personfarlig kriminalitet indgår, og i sager om seksualforbrydelser, skal forurettede desuden vejledes og informeres om sagens gang og forventede forløb. Herudover skal der som udgangspunkt udpeges en kontaktperson for forurettede. Dette følger af bekendtgørelse nr. 1108 af 21. september 2007 om politiets og anklagemyndighedens pligt til at vejlede og orientere forurettede i straffesager og til at udpege en kontaktperson for forurettede.

Der henvises til Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om vejledning af forurettede mv. og til afsnittet om Samlivsrelaterede personfarlige forbrydelser, pkt. 2.4.

## **3. Forberedelse**

### *3.1. Vurdering af tiltalespørgsmålet*

#### *3.1.1. Fonetisk afhøring*

Det følger af Rigspolitiets vejledning om politiets behandling af sager om voldtægt eller voldtægtslignende forhold, at sigtedes og forurettedes forklaring i videst muligt omfang skal optages fonetisk. Det kan være en stor hjælp for anklageren at lytte til de fonetiske optagelser, bl.a. i forbindelse med vurderingen af tiltalespørgsmålet, som supplement til afhøringsrapporterne.

### *3.1.2. Underretning af forurettede ved henlæggelse af sagen*

Når en straffesag, herunder en sag om voldtægt, henlægges efter retsplejelovens § 749, skal der som altovervejende hovedregel ske skriftlig underretning af forurettede om, at sagen henlægges. Det samme gælder andre, der måtte have en rimelig interesse i at blive underrettet om henlæggelsen, jf. retsplejelovens § 749, stk. 3.

Anklagemyndigheden skal endvidere ifølge retsplejelovens § 724, stk. 1, underrette forurettede eller, hvis forurettede er afdød, forurettedes nære pårørende om afgørelser om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald.

Underretning om disse afgørelser skal ske skriftligt og skal indeholde en begrundelse for afgørelsen samt klagevejledning.

Der henvises til Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Vejledning af forurettede mv., pkt. 3.2. og til Rigsadvokatens retningslinjer om underretning ved henlæggelser af straffesager – retsplejelovens § 749, stk. 3. Se endvidere Den gode begrundelse i voldtægtssager.

### *3.2. Tiltalerejsning*

#### *3.2.1. Forelæggelse for visitationsudvalget ved påstand om betinget dom med vilkår om sexologisk behandling*

Der er i visse sager om overtrædelser af straffelovens § 216, stk. 2, § 219, nr. 1 og 3, og §§ 222, 223, 231, 232 og 235 a, mulighed for at dømme den tiltalte til sexologisk behandling som alternativ til frihedsstraf.

Anklagemyndigheden skal i disse sager hurtigst muligt indhente en personundersøgelse fra kriminalforsorgen og iværksætte en ambulant mentalundersøgelse. Når mentalundersøgelsen er foretaget, skal anklagemyndigheden sende erklæringen til kriminalforsorgen, der straks videresender mentalerklæringen til visitationsudvalget.

Se nærmere i Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Seksualforbrydelser – Betinget dom med vilkår om behandling af personer der har begået visse seksualforbrydelser.

#### *3.2.2. Påstand om rettighedsfrakendelse efter straffelovens § 79*

Anklagemyndigheden skal være opmærksom på muligheden for at nedlægge påstand om rettighedsfrakendelse efter straffelovens § 79. Det vil ofte være relevant i situationer, hvor det straffbare forhold, som påberåbes som grundlag for frakendelse af stillingen, er begået i forbindelse med varetagelse af denne. Det er dog ingen betingelse, at det straffbare forhold er begået under arbejdet. Dog synes praksis at vise, at forhold, der ikke er begået under varetagelsen af stillingen, skal være af en betydelig grovhed for at medføre frakendelse, jf. Kommenteret straffelov, almindelig del, 11. udgave, side 494.

I sager, hvor den tiltalte erhvervsmæssigt eller i forbindelse med fritidsaktiviteter beskæftiger sig med børn eller unge under 18 år, skal anklagemyndigheden altid overveje, om der er grundlag for at nedlægge påstand om rettighedsfrakendelse efter straffelovens § 79.

Det vil altid bero på en konkret vurdering, om der skal nedlægges påstand om rettighedsfrakendelse.

Som eksempel på en sag, hvor Højesteret ikke fandt grundlag for at idømme rettighedsfrakendelse, kan nævnes U 2007.404H. I den pågældende sag blev tiltalte fundet skyldig i besiddelse af 140 billeder med seksuelle fremstillinger af børn, som ikke var billeder af børn i samlejesituationer eller af lignende grovhed. Tiltalte blev samtidig frikendt for en påstand om frakendelse af retten til at beskæftige sig med børn og unge under 18 år. Den pågældende havde i mange år været medlem af spejderbevægelsen, men i de senere år kun med begrænset aktivitet, og han havde som følge af sagen meldt sig ud af spejderbevægelsen.

Højesteret udtalte i den forbindelse, at tiltaltes overtrædelse af straffelovens § 235 ikke var af en sådan karakter, at den giver grundlag for at fastslå, at der består en nærliggende fare for, at den tiltalte vil misbruge adgangen til at beskæftige sig med børn og unge under 18 år, jf. straffelovens § 79, stk. 2, jf. stk. 1.

Modsat resultat nåede landsretten til i TfK2009. 264, hvor den tiltalte blev fundet skyldig i besiddelse af 60 billeder og 15 videoer af børn i samlejesituationer. I forbindelse med sagen havde den tiltalte opsagt sin stilling som forstander for en akutinstitution, der tager sig af udsatte børn og unge under 18 år, der er afvist eller bortvist fra andre institutioner, herunder kriminelle. Tiltalte, der blev idømt 20 dages fængsel, frakendtes retten til erhvervsmæssigt eller i forbindelse med fritidsaktiviteter at beskæftige sig med børn og unge under 18 år i en periode på 5 år, jf. straffelovens § 79, stk. 2, 1. pkt., jf. stk. 1, jf. stk. 3.

### *3.2.3. Påstand om forbud efter straffelovens § 236*

Hvis personer tiltales for seksuelt misbrug, skal anklagemyndigheden overveje, om der er grundlag for at nedlægge påstand om et forbud efter straffelovens § 236. Efter denne bestemmelse kan der i forbindelse med dommen gives den dømte opholds-, bolig-, besøgs-, kontakt- og/eller udrejseforbud.

Der henvises til Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Forbud til seksualforbrydere.

Se derudover nærmere om forbud efter straffelovens § 236 i Rigsadvokatens praksisoversigt ”Sager om rettighedsfrakendelse i relation til børn og pålæg efter § 236”.

### *3.2.4. Påstand om arveretsfrakendelse efter arvelovens § 48*

Hvis personer tiltales for voldtægt efter straffelovens § 216 eller samleje med et barn under 15 år efter straffelovens § 222, skal anklagemyndigheden overveje, om der er grundlag for at nedlægge påstand om arveretsfrakendelse efter arvelovens § 48, stk. 1 og 2.

Efter arvelovens § 48, stk. 1, kan det ved dom bestemmes, at en person, der har begået en forsætlig overtrædelse af straffeloven, som har medført en andens død, fortaber retten til at få arv, forsikringssummer, pensioner eller andre ydelser, der var afhængig af den dræbtes død. Efter arvelovens § 48, stk. 2, kan den, der har forsøgt at dræbe en slægtsarving, øvet vold mod eller groft krænket den pågældende eller truet vedkommende på en strafbar måde, efter den forurettedes anmodning fradømmes retten til arv, forsikringssummer, pensioner eller andre ydelser, der er afhængige af den pågældendes død. Udtrykket ”groft krænket” omfatter f.eks. voldtægt efter straffelovens § 216 og overtrædelse af straffelovens § 222.

Se nærmere i Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Drab (§ 237), pkt. 3. ”Nedlæggelse af påstand om rettighedsfrakendelse efter arvelovens § 48”.

### *3.2.5. Konfiskation*

Anklagemyndigheden skal i sager om besiddelse og udbredelse af seksuelt materiale med børn nedlægge påstand om konfiskation af det seksuelle materiale, som den sigtede/tiltalte besidder. Det samme gør sig gældende i sager om digitale sexkrænkelser, hvor sigtede/tiltalte er i besiddelse af materiale af forurettede, der optræder nøgen eller i intime situationer.

I sager om digitale sexkrænkelser skal anklagemyndigheden som udgangspunkt nedlægge påstand om konfiskation af den/de enheder (computer, mobiltelefoner, tablet mv.), der har været anvendt til at begå den digitale sexkrænkelser eller til at modtage eller udbrede materiale, som indeholder seksuelt materiale med børn, hvis det findes påkrævet for at forebygge yderligere lovovertrædelser, jf. straffelovens § 75, stk. 2.

I sager, hvor der alene er tale om besiddelse af seksuelt materiale med børn, hvor besiddelsen kun omfatter få fremstillinger, og hvor strafpåstanden er bøde, kan det efter en konkret vurdering være tilstrækkeligt at påstå konfiskation af det eller de lagringsmedier (f.eks. en harddisk), der har været anvendt til modtagelsen/lagringen af materialet.

### *3.2.6. Forhåndsafgørelse om dørlukning mv.*

Anklagemyndigheden skal overveje, om retten i medfør af retsplejelovens § 845, stk. 1, skal anmodes om forud for hovedforhandlingen at træffe afgørelse om f.eks.:

- Dørlukning, jf. retsplejelovens § 29 og § 29 a,
- Referatforbud, jf. retsplejelovens § 30,
- Navneforbud, jf. retsplejelovens § 31,
- At tiltalte skal forlade retslokalet, mens et vidne afhøres, jf. retsplejelovens § 856, og
- Hvordan og ved hvem afhøringen af et barn under 15 år eller en person, der er blevet videoafhørt, jf. reglerne i retsplejelovens § 745 e, skal ske, jf. retsplejelovens § 183, stk. 3.

Anklagemyndigheden skal hurtigst muligt – og senest samtidig med indlevering af bevisfortegnelsen – underrette forsvareren og retten, hvis der foreligger spørgsmål som nævnt i § 845, stk. 1, jf. stk. 2. Til afklaring heraf kan anklagemyndigheden på forhånd undersøge spørgsmålene ved at rette henvendelse til f.eks. bistandsadvokaten.

### *3.2.7. Voldtægter begået før den 1. januar 2021 til pådømmelse efter den 1. januar 2021*

Ved lov nr. 2208 af 29. december 2020, der trådte i kraft den 1. januar 2021, blev straffelovens bestemmelse om voldtægt i § 216, stk. 1, nyaffattet. Ændringen indebar en udvidelse af det straffbare område, således at samleje med en person, som ikke samtykker heri, er voldtægt.

Det følger af straffelovens § 3, at handlinger begået før lovens ikrafttræden og pådømt efter lovens ikrafttræden skal bedømmes efter de nye regler, men gerningspersonen kan kun pålægges straf, hvis

handlingen også var strafbar efter de hidtil gældende regler, og straffen må ikke være strengere end efter de hidtil gældende regler.

Det betyder, at hvis der efter den 1. januar 2021 rejses tiltale for forhold begået før den 1. januar 2021 som var strafbare efter den hidtil gældende bestemmelse i straffeloven om voldtægt, skal tiltalen rejses efter § 216, stk. 1.

Forhold omfattet af det udvidede strafbare område straffes derimod kun, hvis de er begået efter lovens ikrafttræden.

### *3.2.8. Forelæggelse af sager om grooming og visse sager om sextortion inden tiltalerejsning*

#### **Grooming**

Grooming er pr. 1. juli 2023 udpeget som et anklagerfagligt fokusområde i retspraksis. Politikredsene skal inden tiltalerejsning forelægge alle sager om overtrædelse af straffelovens § 231, for statsadvokaten med udkast til anklageskrift og strafpåstand.

#### **Sextortion**

Udvidelsen af § 225 vedrørende seksuelle handlinger, som gerningspersonen formår forurettede til at udføre på sig selv, er pr. 1. juli 2023 udpeget som et anklagerfagligt fokusområde i retspraksis. Politikredsene skal inden tiltalerejsning forelægge alle sager om overtrædelse af straffelovens § 225, ved at gerningspersonen har formået forurettede til at udføre seksuelle handlinger på sig selv, for statsadvokaten, med udkast til anklageskrift og strafpåstand.

## **4. Jura**

### *4.1. Straffelovens § 216 – voldtægt*

Straffelovens § 216 omhandler voldtægt.

Begrebet ”samleje” i bestemmelsen omfatter såvel vaginalt som analt samleje, ligesom også samleje mellem personer af samme køn er omfattet af bestemmelsen. Bestemmelsen finder tilsvarende anvendelse ved andet seksuelt forhold end samleje, jf. straffelovens § 225, jf. i det hele forarbejderne til lov nr. 633 af 12. juni 2013 (L 141 af 6. februar 2013, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 8).

Ved lov nr. 741 af 13. juni 2023 blev der tilføjet et nyt punktum i straffelovens § 216, stk. 1, hvorefter den, der tilsniger sig samleje med en person, der forveksler gerningspersonen med en anden, på samme måde som efter den samtykkebaserede bestemmelse, straffes for voldtægt med fængsel indtil 8 år. Straffelovens § 221 blev ved samme lov ophævet, idet gerningsindholdet efter den dagældende § 221 fremover vil være omfattet af straffelovens § 216, stk. 1, 2. pkt. Se nærmere om straffelovens § 216, stk. 1, 2. pkt. under pkt. 4.1.2. Ved samme lov blev det endvidere vedtaget, at straffelovens § 216 finder tilsvarende anvendelse på seksuelle handlinger, som gerningsmanden formår forurettede til at udføre på sig selv, herunder såkaldt sextortion, se nedenfor under pkt. 4.3.

#### *4.1.1. Straffelovens § 216, stk. 1, 1. pkt.*

Efter straffelovens § 216, stk. 1, 1. pkt., straffes for voldtægt med fængsel indtil 8 år den, der har samleje med en person, der ikke har samtykket heri. Bestemmelsen blev nyaffattet ved lov nr. 2208 af 29. december 2020. Ændringen indebar en udvidelse af det strafbare område, således at samleje med en person, som ikke samtykker heri, er voldtægt. Ved lov nr. 741 af 13. juni 2023 blev der indføjet et nyt 2. punktum i straffelovens § 216, stk. 1, hvorefter samtykkebestemmelsen blev til stk. 1, 1. pkt. De forhold, som før indførelsen af den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse var strafbare som voldtægt, dvs. hvor gerningspersonen tiltvinger sig samleje ved vold eller trussel om vold, eller skaffer sig samleje ved anden ulovlig tvang, jf. straffelovens § 260, eller med en person, som befinder sig i en tilstand eller situation, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen, er omfattet af det udvidede strafbare område. Der vil under disse omstændigheder ikke kunne foreligge et samtykke, som er givet frivilligt. Se nærmere nedenfor.

### **Samtykke**

I forarbejderne til lov nr. 2208 af 29. december 2020 (lovforslag nr. L85 af 11. november 2020, de almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.3.2) findes følgende fortolkningsbidrag til, hvordan samtykke skal forstås i relation til sager om voldtægt:

*”Et samtykke skal gives frivilligt og være udtryk for den pågældendes frie vilje, bedømt ud fra omstændighederne ved den konkrete situation.*

*Voldtægt handler ikke om tvang eller pligt til at sige fra. Tværtimod handler det om, hvorvidt parterne af egen fri vilje samtykker i en seksuel aktivitet. Begge parter skal samtykke, og samtykket skal foreligge under hele samlejet. Ellers er det voldtægt, og det gælder også i parforhold.*

*Samtykke kan komme til udtryk gennem ord eller handling. Der stilles ikke krav om, at samtykke skal være udtrykt direkte eller i øvrigt på nogen bestemt måde. Samtykke efter voldtægtsbestemmelsen skal således vurderes uformaliseret og ud fra en konkret og samlet vurdering.*

*Samtykke i seksuelle relationer kan komme til udtryk på forskellige måder og i forskellige former.*

*Der må som udgangspunkt være en formodning for, at en person, der samtykker i et samleje, ikke blot forholder sig helt passivt, men deltager i et eller andet omfang.*

*Handlinger, der kan være udtryk for et samtykke til samleje, vil f.eks. kunne være kys, berøringer, nydende lyde eller relevante bevægelser, f.eks. at man vender sig mod den anden person, selv hjælper til med at tage sit undertøj af, udfører samlejebevægelser eller lignende.*

*Det forekommer, at en person, der udsættes for f.eks. et seksuelt overgreb, agerer ud fra en ubevidst frygtbetinget tilstand, hvor vedkommende ikke gør modstand (”fryser”). Dette kan give sig udslag i f.eks. dissociation eller tonisk immobilitet, hvor vedkommende ikke vil kunne tale eller bevæge sig, men der ses også eksempler på, at forurettedes krop er i en sådan frygttilstand (kører på ”autopilot”), så vedkommende fysisk kan fungere (f.eks. vende sig om eller foretage seksuelle handlinger, hvis forurettede bliver bedt om det), uden at dette er udtryk for forurettedes frie vilje. Dette vil både kunne forekomme før og under et samleje. I en sådan tilstand er passivitet fra den forurettedes side således ikke et udtryk*

*for samtykke eller for en bevidst strategi eller handling fra forurettedes side, men et udtryk for frygt. I sådanne tilfælde foreligger der aldrig samtykke.*

*Når der ses bort fra ovennævnte situationer, vil der ved total passivitet forstås den situation, hvor den ene person ikke foretager sig nogen form for handling, der kan indikere samtykke eller manglende samtykke til samleje.*

*I de situationer, hvor der er udvist total passivitet fra den ene persons side, er der en formodning for, at vedkommende ikke samtykker, og derfor må den person, der ønsker samleje gennemført, gøre noget for at sikre sig, at vedkommende samtykker. Også ved total passivitet må det dog afhænge af en konkret og samlet vurdering, om deltagelse i samlejet kan anses for at være sket med samtykke. Der vil – også ved total passivitet – efter en konkret og samlet vurdering kunne foreligge samtykke. Her vil det naturligt kunne indgå i vurderingen, om parterne tidligere har haft samleje gennemført med samtykke, der er foregået på samme måde, uden at der har været tale om indirekte trusler eller psykisk vold mv., eller om parterne ikke tidligere har haft nogen seksuel relation.*

*Der må som udgangspunkt være en formodning for, at en person, der samtykker i et samleje, ikke blot forholder sig helt passivt, men deltager i et eller andet omfang.*

*I de situationer, hvor samtykke på den ene eller anden måde er kommet til udtryk, men hvor der undervejs udvises passivitet, og der derfor er anledning til at overveje rækkevidden af samtykket, f.eks. om samtykket kun gælder vaginalt samleje, men ikke analt samleje, eller om det kun gælder oralt seksuelt forhold, men ikke vaginalt samleje, vil der ligeledes skulle foretages en konkret og samlet vurdering af, om der af den konkrete situation og sammenhæng fremgår et samtykke til de seksuelle forhold. I den forbindelse vil hensynene, som er nævnt ovenfor, ligeledes kunne indgå i vurderingen.*

*Om der er samtykket i et samleje beror på, om personen deltager i samlejet af egen fri vilje. Det afgørende er, at personen har haft mulighed for at tage stilling til, om vedkommende vil deltage i samlejet.*

*Det skal i den forbindelse understreges, at det er personens adfærd umiddelbart i sammenhæng med og på tidspunktet for samlejet, som er afgørende for vurderingen af, om der foreligger samtykke. Flirtende adfærd, kys tidligere på aftenen, eller det forhold, at en person er gået med en anden person hjem, kan ikke i sig selv anses som samtykke til et samleje.*

*Samtykke skal foreligge under hele samlejet. Det forhold, at en person har givet udtryk for, at den pågældende samtykker i samleje, udelukker ikke, at vedkommende senere trækker sit samtykke tilbage.*

*Et samtykke må – navnlig ud fra retssikkerhedsmæssige hensyn – vurderes objektivt ud fra oplysningerne om personens deltagelse i samlejet, herunder personens ord og handlinger, og ikke ud fra personens indre overbevisning. Dette indebærer f.eks., at en person, som efter sin indre overbevisning ikke ønsker et samleje, men som alligevel vælger at gå med til samlejet, vil skulle anses for at have samtykket i samlejet. ”*

Efter lovforslaget skal samtykke efter voldtægtsbestemmelsen således vurderes uformaliseret og ud fra en samlet vurdering af omstændighederne ved den konkrete situation. Om et samtykke er givet frivilligt

og er udtryk for den pågældendes frie vilje, må bedømmes objektivt ud fra omstændighederne ved den konkrete situation. Det er afgørende, at den pågældende har haft mulighed for at tage stilling til, om vedkommende vil deltage i samlejet. Der er tale om et særligt samtykkebegreb for voldtægtsbestemmelsen. Om der foreligger samtykke i sager om voldtægt, må således navnlig afgøres ud fra de kriterier, som fremgår af forarbejderne til bestemmelsen.

Se mere om begrebet samtykke i den juridiske litteratur i Rigsadvokatens notat om samtykke her.

For så vidt angår samleje med børn under 15 år, gælder der et absolut forbud herimod efter straffelovens § 216, stk. 2, og § 222. Det fremgår af forarbejderne til lov nr. 2208 af 29. december 2020 (lovforslag nr. L85 af 11. november 2020, de almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.3.6), at kriminaliseringen i bl.a. disse bestemmelser bør opretholdes ved siden af den foreslåede nyaffattelse af § 216, stk. 1, og at der således, hvis gerningsindholdet i bestemmelserne er opfyldt, og hvis det seksuelle forhold er gennemført uden samtykke, efter omstændighederne kan blive tale om, at der skal straffes i sammenstød med § 216, stk. 1.

Dette indebærer efter Rigsadvokatens opfattelse, at den omstændighed, at en person er under 15 år, ikke i sig selv medfører, at den pågældende ikke kan give et gyldigt samtykke i relation til straffelovens § 216, stk. 1. Samleje med en person under 15 år vil i sig selv være strafbart efter § 216, stk. 2, eller § 222, men om forholdet tillige udgør voldtægt efter § 216, stk. 1, 1. pkt., som følge af manglende samtykke, må bedømmes objektivt ud fra omstændighederne ved den konkrete situation, herunder om personen i øvrigt har været i stand til at tage stilling til, om vedkommende vil deltage i samlejet.

Om straffelovens § 216, stk. 2, og § 222 henvises i øvrigt til pkt. 4.1.2 og 4.2 nedenfor.

### **Forsæt og bevisvurdering**

Det er en forudsætning for anvendelse af straffelovens § 216, stk. 1, 1. pkt., at gerningspersonen har handlet forsætligt i relation til alle led i gerningsindholdet i § 216, stk. 1, 1. pkt. Det betyder, at gerningspersonen skal have forsæt til at have samleje med en person, der ikke samtykker. Det er ikke tilstrækkeligt, at gerningspersonen burde vide, at forurettede ikke samtykkede.

Det er anklagemyndigheden, der skal føre bevis for, at gerningspersonen havde samleje med forurettede, at forurettede ikke havde samtykket, og at gerningspersonen havde forsæt til, at forurettede ikke deltog med samtykke.

Om der er ført tilstrækkeligt bevis for de objektive og subjektive forhold i tiltalen, må afgøres af retten efter en samlet vurdering af alle omstændigheder i den konkrete situation. Ved vurderingen af, om gerningspersonen havde forsæt til at have samleje med en person, der ikke samtykker, vil det kunne have betydning, om gerningspersonen havde grund til at tro, at forurettede samtykkede eller ikke samtykkede i samlejet.

Det følger af de specielle bemærkninger til § 1, nr. 1 (i lovforslag nr. L85 af 11. november 2020), at i tilfælde, hvor der ikke er andre beviser end tiltaltes og offerets forklaringer, og hvor tiltalte og offeret forklarer forskelligt om forløbet, må afgørelsen i første række bero på en bedømmelse af troværdigheden af forklaringerne. Hvis de modstridende forklaringer af retten vurderes at være lige troværdige, må der

ske frifindelse. Det kræves i den forbindelse, at beviset skal have en sådan styrke, at der ikke er nogen rimelig tvivl om, at tiltalte er skyldig.

Det kan herunder tages i betragtning, om der er omstændigheder, der ud fra en generel betragtning kan tale imod, at en part samtykker, hvis den pågældende ikke har givet udtrykkeligt samtykke til de pågældende handlinger, og hvor omstændighederne ikke i øvrigt taler for, at der er samtykket. I sådanne tilfælde kan der argumenteres for, at den handlende part må skærpe sin opmærksomhed på, om den anden part samtykker i handlingerne.

Blandt omstændigheder, der kan give anledning til, at den handlende part må skærpe sin opmærksomhed på, om den anden part frivilligt samtykker, hvis dette ikke klart fremgår af situationen, kan formentlig peges på følgende omstændigheder (eller kombinationer heraf):

- Situationer, hvor flere personer på den initiativtagende side er sammen om det seksuelle forhold med én person på den anden side, herunder hvis andre tilstedeværende uden forudgående aftale optager billeder eller film af samlejet eller andre seksuelle handlinger. Dette gælder ikke mindst, hvis der forud for forholdet alene har været en seksuelt betonet optakt mellem to af parterne.
- Seksuelle forhold, der efter begrænset forudgående kontakt mellem parterne foregår på usædvanlige steder (toiletbås, baggård mv.).
- Situationer, hvor de deltagende personer har begrænset/ingen forudgående kendskab til hinanden eller ikke tidligere har haft et (ligeværdigt) seksuelt forhold til hinanden, og hvor der ikke har været en seksuelt betonet optakt umiddelbart før det seksuelle forhold.
- Situationer, hvor den ene part i særlig grad er påvirket af træthed og/eller alkohol/medicin/stoffer, og hvor der kan være tvivl om, hvorvidt den pågældende er i stand til at give et gyldigt samtykke.
- Situationer, hvor der er risiko for, at eksempelvis en pludselig opstart på det seksuelle forhold kan have fremkaldt frygt hos den anden part, som gør, at den pågældende f.eks. adlyder opfordringer til at afklæde sig, uden at dette er udtryk for den pågældendes frie vilje.
- Situationer, hvor den ene part er meget ung, og der er stor aldersforskel mellem parterne, eller hvor der på anden måde er et væsentligt (udviklingsmæssigt) misforhold mellem parterne.

Som eksempler på, hvor der som udgangspunkt ikke foreligger samtykke, og der derfor er tale om voldtægt efter nyaffattelsen af straffelovens § 216, stk. 1, ved lov nr. 2208 af 29. december 2020, kan nævnes:

- a) F og T2 havde danset og kysset til en halfest og gik sammen mod et skurvognstoilet. På vejen derhen sluttede T2's venner T1 og T3, som F ikke kendte, sig til dem, og de gik alle fire ind i samme toiletbås. F kom ind bagerst i båsen, og T2 låste døren. T1 tog F's strømpebukser og trusser af hende og stak en finger op i hendes skede, hvorefter T2 og T3 gennemførte oralsex og samleje med F, selv om hun sagde "nej, det kan jeg ikke, det her" o.lign.

Selv om T1-T3 ikke anvendte vold eller trusler, og F ikke satte sig til modværge, kan hun ikke siges at have givet et samtykke til de seksuelle handlinger, som var udtryk for hendes egen frie vilje.

Eksemplet er bygget på betænkning nr. 1574/2020, bilag 1, afsnit 2.9.

- b) F og T havde indledningsvis kysset, og F havde frivilligt givet T oralsex. T vendte herefter F rundt og gennemførte samleje med F, selv om F sagde, at hun ikke havde lyst.

Selv om F frivilligt havde deltaget i seksuelt forhold (oralsex) med T, trak hun sit samtykke til yderligere seksuelt forhold (samleje) med ham tilbage, og fortsættelsen af det seksuelle forhold skete derfor ikke med F's vilje.

Eksemplet er bygget på betænkning nr. 1574/2020, bilag 1, afsnit 1.4.

- c) F var efter en bytur påvirket af alkohol og træt. Efter midnat mødtes hun med T2, som hun kendte i forvejen. T2 var sammen med T1, T3 og T4, som F ikke kendte, og de tog alle hen til T4's lejlighed. I lejligheden foretog T1-T4 skiftevis forskellige seksuelle handlinger på F, bl.a. ved at hælde energidrik i hendes skridt og føre håndtaget af en hårbørste ind og ud af hendes endetarm med blødning til følge, imens T1-T4 hver især optog film og billeder af forløbet. På nogle af videoerne fremtrådte F aktiv og på andre passiv.

Da der var flere personer på den initiativtagende side om at være sammen med F, som de først lige havde mødt og var sammen med på et for F ukendt sted, da F var beruset og træt og fra tid til anden passiv, og da der bl.a. blev foretaget usædvanlige og nedværdigende seksuelle handlinger mod F, mens T1-T4 filmede det, kunne T1-T4 ikke uden nærmere undersøgelser have forudsat, at F samtykkede i de seksuelle handlinger, og at F's deltagelse derfor var udtryk for hendes frie vilje.

Eksemplet er bygget på betænkning nr. 1574/2020, bilag 1, afsnit 1.16.

- d) F og T havde spillet computerspil sammen og var meget berusede efter indtagelse af betydelige mængder alkohol. F faldt i søvn og vågnede, da T havde klædt hende af og flyttede rundt på hendes ben, hvorefter han indledte samleje med hende.

Selv om F var bevidst om, hvad der foregik, og ikke sagde fra over for T verbalt eller kropsligt, havde hun ikke givet samtykke til de seksuelle handlinger, som T foretog.

Eksemplet er bygget på betænkning nr. 1574/2020, bilag 1, afsnit 1.14.

## **Vold eller trussel om vold**

Der vil ikke kunne foreligge et gyldigt samtykke i tilfælde, hvor samlejet tiltvinges ved vold eller trussel om vold.

Vold omfatter fysisk magtanvendelse både i form af mekanisk tvang (hvor gerningspersonen i kraft af større fysisk styrke gennemtvinger samleje, eller hvor en eller flere holder offeret, mens en anden gennemfører samleje) og i form af kompulsiv tvang (hvor slag eller anden magtanvendelse bevirker,

at offeret opgiver videre modstand). Den blotte fastholdelse af offeret udgør således vold omfattet af bestemmelsen.

Vold omfatter også generelt mildere former for vold, herunder handlinger, som ikke nødvendigvis falder under straffelovens § 244 (simpel vold). Som eksempler på denne form for vold kan nævnes det at fastholde eller gribe fat om forurettede, at tvinge forurettedes ben fra hinanden og at lægge sig på forurettede.

Det er således ikke en betingelse, at der er anvendt omfattende vold eller trusler, ligesom der også kan være tale om mere eller mindre stiltiende trusler.

### **Anden ulovlig tvang**

Der vil ikke kunne foreligge et gyldigt samtykke i tilfælde, hvor samlejet skaffes ved anden ulovlig tvang end vold eller trussel om vold, jf. straffelovens § 260.

De tvangsmidler, der er nævnt i straffelovens § 260 – ud over vold og trussel om vold – er bl.a. trussel om betydelig skade på gods, om frihedsberøvelse eller om at fremsætte usand sigtelse for strafbart eller ærerørigt forhold eller om at åbenbare privatlivet tilhørende forhold.

Udnyttelse af forurettedes hjælpeløse tilstand eller situation (overrumpling)

Der vil ikke kunne foreligge et gyldigt samtykke i tilfælde, hvor offeret befinder sig i en tilstand eller situation, i hvilken pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen.

**”Tilstande”** forstås ifølge forarbejderne til lov nr. 2208 af 29. december 2020 (lovforslag nr. L85 af 11. november 2020, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 1), i overensstemmelse med den hidtil gældende retstilstand som søvn, bevidstløshed, stærk beruselse, hypnotisk trance, fysisk lammelse og lignende. Der henvises herom til forarbejderne til lov nr. 633 af 12. juni 2013 (lovforslag nr. L 141 af 6. februar 2013, de almindelige bemærkninger, pkt. 4.1.1).

**”Situationer”** kan betegnes som overrumplingstilfælde. Bestemmelsen tager sigte på konkrete situationer, hvor gerningspersonen har mulighed for at overrumple forurettede og begynde et samleje (eller andet seksuelt forhold, jf. § 225), før offeret kan nå at reagere. Det drejer sig i praksis navnlig om tilfælde, hvor offeret er afklædt, og hvor gerningspersonen har en legitim anledning til forholdsvis intime berøringer, men hvor gerningspersonen overskrider grænsen for, hvad der er fagligt begrundet i situationen. Som eksempler på sådanne situationer kan nævnes bistand til personlig hygiejne, lægeundersøgelse og massage.

Med ”situation” sigtes således til en konkret fysisk situation og ikke en eventuel særligt sårbar situation i øvrigt, eksempelvis i form af økonomisk afhængighed, jf. forarbejderne til lov nr. 633 af 12. juni 2013 (lovforslag nr. L 141 af 6. februar 2013, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 8).

Er et samleje ikke udslag af en persons frie vilje som følge af gerningspersonens udnyttelse af, at den pågældende er i en særligt sårbar situation, f.eks. som udslag af psykisk vold efter straffelovens § 243, foreligger der ikke samtykke, og der vil derfor som udgangspunkt være tale om voldtægt.

Sager om voldtægt omfattet af nykriminaliseringen blev fra ikrafttrædelsen af den nye samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse udpeget som et anklagerfagligt fokusområde med henblik på at afklare anvendelsesområdet og rækkevidden af den nye samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse i retspraksis samt afklare straffniveaut i sagerne. Man kan læse nærmere om resultaterne her.

#### *4.1.2. Straffelovens § 216, stk. 1, 2. pkt.*

Ved lov nr. 741 af 13. juni 2023 blev der tilføjet et nyt punktum i straffelovens § 216, stk. 1, hvorefter den, der tilsniger sig samleje med en person, der forveksler gerningspersonen med en anden, på samme måde som efter den samtykkebaserede bestemmelse, straffes for voldtægt med fængsel indtil 8 år.

Den nye bestemmelse indebærer, at tilsnigelse af samleje med en person, der forveksler gerningspersonen med en anden, sidestilles med voldtægt efter den samtykkebaserede bestemmelse, således at tilsnigelse af samleje fremover karakteriseres som voldtægt. Med den foreslåede ændring er der ikke tilsigtet nogen ændring i gerningsindholdet for tilsnigelse af samleje efter den dagældende § 221, der blev ophævet ved samme lov.

Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen (jf. lovforslag nr. L 50 af 22. februar 2023, de almindelige bemærkninger, pkt. 2.6 og de specielle bemærkninger til § 1, nr. 2.), at straffen for tilsnigelse af samleje skærpes til det dobbelte af, hvad der efter retspraksis blev fastsat for tilsnigelse af samleje og tilsnigelse af andet seksuelt forhold end samleje efter dagældende straffelovs §§ 221 og 221, jf. 225. Det betyder f.eks., at en person, der efter dagældende praksis efter straffelovens § 221 ville blive idømt en fængselsstraf på 6 måneder, med lovændringen fremover vil skulle idømmes en fængselsstraf på 1 år for overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 1, 2. pkt.

#### *4.1.3. Straffelovens § 216, stk. 2, 1. pkt.*

Efter straffelovens § 216, stk. 2, 1. pkt., straffes den, der har samleje med et barn under 12 år. Bestemmelsen indebærer et absolut forbud mod samleje med et barn under 12 år, når gerningspersonen har forsæt med hensyn til, at barnet var under 12 år. Hvis gerningspersonen ikke har haft forsæt med hensyn til, at barnet var under 12 år, kan forholdet i stedet være omfattet af straffelovens § 222 om samleje med et barn under 15 år. Om straffelovens § 222, se nedenfor under pkt. 4.2.

Det har ikke betydning for strafbarheden, om barnet har været indforstået, og om det er den ene eller den anden part, der har taget initiativ til samlejet.

Efter straffelovens § 225 finder bestemmelsen tilsvarende anvendelse med hensyn til andet seksuelt forhold end samleje, herunder seksuelle handlinger, som gerningspersonen formår forurettede til at udføre på sig selv, for så vidt angår forhold begået efter den 1. juli 2023.

Der vil kunne straffes i sammenstød for overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 1, 1. pkt., og straffelovens § 216, stk. 2, 1. pkt., hvis det seksuelle forhold (med et barn under 12 år) er gennemført uden samtykke, jf. forarbejderne til lov nr. 2208 af 29. december 2020 (lovforslag nr. L85 af 11. november 2020, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 1).

Der henvises i øvrigt til ovenfor under pkt. 4.1.1 (afsnittet om samtykke).

#### *4.1.4. Straffelovens § 216, stk. 2, 2. pkt.*

Ved lov nr. 226 af 15. februar 2022 er der indført et 2. pkt. i straffelovens § 216, stk. 2. Bestemmelsen finder anvendelse på forhold begået efter lovens ikrafttræden den 1. marts 2022.

Efter straffelovens § 216, stk. 2, 2. pkt., straffes den, som er fyldt 22 år og har samleje med et barn under 15 år. Bestemmelsen indebærer et absolut forbud mod samleje med et barn under 15 år (men over 12 år), hvis gerningspersonen er fyldt 22 år, når gerningspersonen har forsæt med hensyn til, at barnet var under 15 år. Hvis gerningspersonen ikke har haft forsæt med hensyn til, at barnet var under 15 år, men har handlet uagtsomt med hensyn til barnets alder, kan forholdet i stedet være omfattet af straffelovens § 222, jf. § 228, evt. under skærpende omstændigheder efter § 222, stk. 3.

Aldersgrænsen på 22 år er sammenfaldende med reglerne om tiltalefrafald, hvorefter der i sager om fuldt ud frivillige seksuelle forhold med børn under 15 år meddeles tiltalefrafald, hvis forurettede er over 12 år, og sigtede ikke er fyldt 22 år, jf. § 1, stk. 1, nr. 3, i bekendtgørelse nr. 792 af 18. juni 2018 om politidikretørernes og statsadvokaternes adgang til at frafalde tiltale.

Efter straffelovens § 225 finder bestemmelsen tilsvarende anvendelse med hensyn til andet seksuelt forhold end samleje, herunder seksuelle handlinger, som gerningspersonen formår forurettede til at udføre på sig selv, for så vidt angår forhold begået efter den 1. juli 2023.

Det fremgår af forarbejderne til loven (lovforslag nr. L 78 af 10. november 2021, de almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.3.), at der vil kunne straffes i sammenstød for overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 1, og straffelovens § 216, stk. 2, 2. pkt., hvis det seksuelle forhold (med et barn under 15 år) er gennemført uden samtykke, jf. forarbejderne til lov nr. 2208 af 29. december 2020 (lovforslag nr. L 85 af 11. november 2020, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 1).

Hvis gerningspersonen har skaffet sig det seksuelle forhold ved udnyttelse af sin fysiske eller psykiske overlegenhed ved brug af tvang eller fremsættelse af trusler, ville forholdet efter de tidligere regler kunne straffes efter straffelovens § 222, stk. 1, jf. stk. 2, jf. nedenfor under pkt. 4.2. Det bemærkes i den forbindelse, at udgangspunktet for et enkeltstående fuldbyrdet samleje omfattet af straffelovens § 222, stk. 2, er 3 år og 6 måneders fængsel (lovforslag nr. L 98 af 16. december 2015, de almindelige bemærkninger pkt. 2.2.3.), hvilket svarer til udgangspunktet for et enkeltstående fuldbyrdet samleje med et barn under 12 år efter straffelovens § 216, stk. 2.

Det følger imidlertid af straffelovens § 222, stk. 1, at § 222 ikke finder anvendelse, hvis forholdet er strafbart efter straffelovens § 216, stk. 2.

Som det fremgår nedenfor under pkt. 5.1.3. og 5.1.4. lægges der op til et væsentligt lavere strafniveau for overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 2, 2. pkt., end for overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 2, 1. pkt., om samleje med et barn under 12 år.

Det kan ikke lægges til grund, at der hermed er tilsigtet et lavere strafniveau for overtrædelse af forhold, der tidligere var omfattet af § 222, stk. 2. Der bør således i tilfælde, hvor der kan føres bevis for, at et samleje omfattet af § 216, stk. 2, 2. pkt. er sket under udnyttelse af gerningspersonens fysiske eller psykiske overlegenhed ved brug af tvang eller fremsættelse af trusler, henvises til principperne bag

udgangspunktet for strafudmåling efter § 222, stk. 2, således at der også i disse tilfælde bør straffes med fængsel i 3 år og 6 måneder.

#### *4.1.5. Betydningen af parforhold*

Det har ingen betydning for den strafferetlige subsumption, om et seksuelt forhold finder sted inden for eller uden for parforhold. Det er tilsvarende uden betydning for strafudmålingen, om de personer, der har haft et seksuelt forhold, efterfølgende indgår ægteskab eller parforhold, eller tidligere har været i et sådant. Det vil dog efter almindelige strafudmålingsprincipper kunne tillægges betydning i formildende retning, at gerningspersonen og forurettede er blevet forsonet og har genoptaget eller fortsat deres samliv.

Der henvises til Straffelovrådets betænkning nr. 1434/2012 om seksualforbrydelser, pkt. 3.1.4. og i forarbejderne til lov nr. 633 af 12. juni 2013 (lovforslag nr. L 141 af 6. februar 2013, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 8, nr. 10, og nr. 21) og til lov nr. 2208 af 29. december 2020 (lovforslag nr. L85 af 11. november 2020, de almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.3.2).

#### *4.2. Straffelovens § 222 - samleje med et barn under 15 år*

Efter straffelovens § 222, stk. 1, straffes den, som har samleje med et barn under 15 år. Straffelovens § 222 indebærer et absolut forbud mod samleje med et barn under 15 år. Det har ikke betydning for strafbarheden, om barnet har været indforstået med handlingen, og om det er den ene eller den anden part, der har taget initiativ til samlejet.

Efter straffelovens § 225 finder bestemmelsen tilsvarende anvendelse med hensyn til andet seksuelt forhold end samleje, herunder seksuelle handlinger, som gerningspersonen formår forurettede til at udføre på sig selv for så vidt angår forhold begået efter den 1. juli 2023.

For at straffe for overtrædelse af straffelovens § 222 skal gerningspersonen have haft forsæt til at have samleje med et barn under 15 år. Det betyder, at gerningspersonen også skal have haft forsæt til, at den forurettede var under 15 år på gerningstidspunktet. Det følger dog af straffelovens § 228, at en person kan straffes for overtrædelse af straffelovens § 222, hvis gerningspersonen har handlet uagtsomt i forhold til barnets alder.

Straffelovens § 222 er subsidiær i forhold til straffelovens § 216, stk. 2. Det betyder, at der skal straffes for overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 2, og ikke for overtrædelse af straffelovens § 222, når barnet er under 12 år eller under 15 år og gerningspersonen er fyldt 22 år, hvis gerningspersonen har haft forsæt i forhold til barnets alder.

Hvis det seksuelle forhold (med et barn under 15 år) – begået af en gerningsperson under 22 år – er gennemført uden samtykke, jf. straffelovens § 216, stk. 1, vil der kunne straffes i sammenstød mellem § 222 og § 216, stk. 1.

Efter straffelovens § 222, stk. 2, hæves strafferammen til fængsel indtil 12 år, hvis gerningspersonen har skaffet sig samlejet ved udnyttelse af sin fysiske eller psykiske overlegenhed ved brug af tvang eller fremsættelse af trusler. Der kan straffes i sammenstød mellem § 222, stk. 2, og § 216, stk. 1, jf. forarbejderne til lov nr. 633 af 12. juni 2013 (lovforslag nr. L 141 af 6. februar 2013, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 17-19).

Efter straffelovens § 222, stk. 3, skal det indgå som en skærpende omstændighed ved fastsættelsen af straffen efter straffelovens § 222, stk. 1, at gerningspersonen har skaffet sig samleje ved udnyttelse af sin fysiske eller psykiske overlegenhed.

Det vil bero på de konkrete omstændigheder i den enkelte sag, om gerningspersonen har udnyttet en fysisk eller psykisk overlegenhed til at skaffe sig samleje. Der skal i den forbindelse blandt andet lægges vægt på:

- aldersforskellen mellem gerningspersonen og forurettede,
- barnets alder,
- om forurettede som følge af en særlig familiemæssig eller anden tilknytning til gerningspersonen har haft vanskeligt ved at sige fra eller på anden måde modsætte sig overgrebet, og
- om gerningspersonen har opsøgt forurettede og taget initiativet til overgrebet.

#### *4.3. Straffelovens § 225, andet led – herunder sager om såkaldt sextortion*

Ved lov nr. 741 af 13. juni 2023 om ændring af straffeloven og retsplejeloven (initiativer mod digitale krænkelse, herunder forbud mod grooming, sidestilling af tilsnigelse af samleje med voldtægt, religiøse lederes udnyttelse af religiøs afhængighed med henblik på at skaffe sig samleje m.v.) er anvendelsesområdet for straffelovens § 225 udvidet, således at bestemmelsen også finder anvendelse i de tilfælde, hvor gerningspersonen under samme omstændigheder som i bestemmelserne i § 216-224 formår forurettede til at udføre seksuelle handlinger på sig selv - såkaldt sextortion.

Det følger af forarbejderne (jf. lovforslag nr. L 50 af 22. februar 2023, de almindelige bemærkninger, pkt. 2.3.3, og de specielle bemærkninger til § 1, nr. 7), at bestemmelsen bl.a. omfatter situationer, hvor gerningspersonen under trussel om at dele nøgenbilleder eller materiale af seksuel karakter af forurettede får den forurettede til at udføre seksuelle handlinger på sig selv. Som eksempel på tilfælde, der efter omstændighederne vil kunne være omfattet af § 225, nævnes, at gerningspersonen, f.eks. under trussel om at udbrede nøgenbilleder af forurettede, formår forurettede til at indføre fingre eller genstande i egen kønsdel eller endetarm eller foretage manipulation af lem.

Bestemmelsen gælder, uanset om gerningspersonen befinder sig i samme fysiske rum som forurettede, eller om gerningspersonen instruerer forurettede i at udføre de pågældende handlinger via f.eks. videochat.

Anvendelse af bestemmelsen forudsætter imidlertid som det klare udgangspunkt, at gerningspersonen overværer eller modtager et foto, en video eller lignende af den seksuelle handling, jf. de specielle bemærkninger til § 1, nr. 7.

Rigsadvokaten bemærker, at andre tilfælde af afpresning, f.eks. afpresning for penge ved brug af nøgenbilleder mv. efter Rigsadvokatens opfattelse ikke er omfattet af lovændringen, men kan efter omstændighederne straffes efter straffelovens bestemmelser om afpresning efter § 281, ulovlig tvang efter § 260 eller blufærdighedskrænkelser jf. § 232.

#### **Kravet om at formå forurettede til at udføre en seksuel handling**

Det er efter bestemmelsen en betingelse, at gerningspersonen har formået den forurettede til at udføre en handling omfattet af straffelovens §§ 216-224 på sig selv. Betingelsen skal ses i sammenhæng

med de almindelige krav til gerningsindholdet i straffelovens §§ 216-224, der tillige vil skulle være opfyldt. Forholdet vil således skulle henføres under den relevante bestemmelse, hvis det er begået under de omstændigheder, som bestemmelsen i øvrigt betinger.

Det betyder eksempelvis, at hvis gerningspersonen formår en forurettet, som er 15 år eller ældre, til at indføre genstande i egen kønsdel eller endetarm eller stimulere egen nøgen kønsdel, vil forholdet skulle henføres under straffelovens § 216, stk. 1, jf. § 225. Hvis forurettede er under 15 år, vil forholdet skulle henføres under straffelovens § 222, jf. § 225, og hvis den forurettede er under 18 år og gerningspersonens plejebarn, elev eller lignende, vil forholdet skulle henføres under straffelovens § 223, stk. 1, jf. § 225. Tvinger gerningspersonen forurettede til at udføre mindre grove handlinger på sig selv, f.eks. berøre egne bryster, vil forholdet efter omstændighederne kunne være omfattet af straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser eller § 260 om ulovlig tvang.

Betingelsen om, at gerningspersonen skal formå forurettede til at udføre den pågældende handling, udelukker tilfælde, hvor forurettede på eget initiativ uden nogen form for direkte eller indirekte påvirkning fra en anden person udfører den seksuelle handling på sig selv i overværelse af den anden person. Der skal således være en vis kausalitet mellem gerningspersonens involvering og de handlinger, som den forurettede udfører.

### **Betydningen af samtykke**

Kravet om, at gerningspersonen har formået den forurettede til at udføre den pågældende handling på sig selv, vil efter omstændighederne kunne være opfyldt, hvis gerningsindholdet i straffelovens § 216, stk. 1, er opfyldt. Har forurettede ikke samtykket i forholdet, vil handlinger, som forurettede udfører på sig selv, således kunne udgøre en overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 1, jf. § 225. Om der er samtykket i handlingen beror på, om personen udfører handlingen af egen fri vilje.

Der vil ikke kunne foreligge et gyldigt samtykke i de tilfælde, hvor gerningspersonen ved trussel om vold eller ved ulovlig tvang tvinger forurettede til at udføre den pågældende handling. Det vil f.eks. kunne være tilfældet, hvis gerningspersonen truer med at offentliggøre nøgenbilleder af forurettede, hvis ikke denne udfører de pågældende handlinger.

Der stilles imidlertid krav om en vis aktivitet fra forurettede, som skal udføre handlingerne på sig selv. Situationer, hvor forurettede udviser passivitet ud fra en ubevidst frygtbetinget tilstand, og situationer, hvor forurettede er ude af stand til at handle, f.eks. på grund af søvn eller alkoholpåvirkning, der i dag kan være omfattet af straffelovens § 216, stk. 1, jf. § 225, vil indebære, at forurettede ikke er i stand til at udføre handlingerne omfattet af den foreslåede udvidelse af straffelovens § 225.

Dette medfører, at der i praksis vil skulle foreligge eksempelvis tvang, trusler, afpresning eller øvrige omstændigheder, der indikerer, at der ikke foreligger et gyldigt samtykke – enten forud for eller i forbindelse med episoden – for at henføre handlinger, som forurettede har udført på sig selv, til straffelovens § 216, stk. 1, jf. § 225.

Hvis forurettede f.eks. indledningsvis afviser at udføre de pågældende handlinger på sig selv, men efterfølgende indvilger, og der ikke kan føres bevis for intimiderende omstændigheder før eller under episoden, vil der således ikke foreligge forsæt hos gerningspersonen til, at handlingerne måtte være udført uden forurettedes samtykke.

Anderledes gælder det i forhold til bestemmelserne i straffelovens § 216, stk. 2 (samleje med et barn under 12 år eller 15 år, hvor gerningspersonen er fyldt 22 år), § 219 (samleje med personer, der er i gerningspersonens varetægt), § 222 (samleje med et barn under 15 år) og § 223 (samleje med en person under 18 år, der er betroet gerningspersonen til opdragelse eller undervisning).

Henset til, at de nævnte bestemmelser indeholder et absolut forbud mod seksuelle relationer, vil grænsen for, hvilke krav der skal stilles til gerningspersonens involvering, være lav.

En situation, hvor gerningspersonen f.eks. ved grooming eller andre former for manipulation har formået et barn under 15 år eller en person under 18 år i en lærer/elevrelation til at udføre en seksuel handling på sig selv, vil således være omfattet af de nævnte bestemmelser. Tilfælde, hvor f.eks. et barn under 15 år eller en person under 18 år i en lærer/elevrelation på eget initiativ uden nogen form for direkte eller indirekte påvirkning fra en anden person udfører en seksuel handling på sig selv i overværelse af den anden person, vil derimod ikke være omfattet af bestemmelsen.

Der henvises i det hele til lovforslag nr. L 50 af 22. februar 2023, de almindelige bemærkninger, pkt. 2.3.3 og de specielle bemærkninger til § 1 nr. 7.

#### **Forhold begået før 1. juli 2023 til pådømmelse efter den 1. juli 2023**

I forarbejderne til straffelovens § 225, jf. Straffelovrådets betænkning nr. 1534/2012 om seksualforbrydelser, side 438, er det forudsat, at indføring af genstande i eller stimulering af egne kønsdele under tvang ikke er omfattet af denne bestemmelse, der forudsætter fysisk kontakt mellem to personer, og at sådanne forhold derfor i stedet er at anse for blufærdighedskrænkelse, jf. straffelovens § 232.

Rigsadvokaten er bekendt med enkelte tilfælde fra byretternes praksis, hvor er sket tiltalerejsning og domfældelse for § 216, jf. § 225, vedrørende situationer, hvor gerningspersonen har tvunget forurettede til at foretage seksuelle handlinger på sig selv. Det er dog på baggrund af Straffelovrådets betænkning fortsat Rigsadvokatens opfattelse, at der for forhold begået forud for ikrafttrædelsen af lov nr. 741 af 13. juni 2023 bør rejses tiltale efter straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelse og efter omstændighederne § 260 om ulovlig tvang i tilfælde, hvor gerningspersonen har tvunget forurettede til at foretage seksuelle handlinger på sig selv. Der vil også i disse sager i forbindelse med strafpåstanden skulle lægges vægt på forholdets grovhed, herunder f.eks. at den forurettede har været tvunget til at udføre krænkende seksuelle handlinger på sig selv.

#### *4.4. Straffelovens § 231 – grooming*

Ved lov nr. 741 af 13. juni 2023 blev straffelovens § 231 om grooming indført. Efter denne bestemmelse straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år den, som systematisk eller ved manipulation og under udnyttelse af en på alder og erfaring beroende overlegenhed opbygger en relation til en person under 18 år med forsæt til at udsætte den pågældende for en seksualforbrydelse.

Ved grooming forstås ifølge forarbejderne til bestemmelsen den situation, at en person opbygger et tillidsforhold til et barn eller en ung med det formål at begå seksuelle overgreb mod den pågældende eller at lokke barnet eller den unge til at sende nøgenbilleder eller billeder af seksuel karakter (jf. lovforslag nr. L 50 af 22. februar 2023, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 11).

## **Systematisk eller ved manipulation**

Det er en forudsætning for, at der er tale om grooming efter straffelovens § 231, at opbygningen af relationen sker systematisk eller ved manipulation af personen under 18 år.

Betingelsen om, at opbygningen af relationen skal ske systematisk, vil f.eks. kunne være opfyldt, hvis gerningspersonen kontakter flere børn og unge efter samme systematiske modus, f.eks. ved på samme måde at tage kontakt gennem internettet, på bestemte sociale medier eller lignende.

Betingelsen om, at relationen opbygges ved manipulation, vil f.eks. kunne være opfyldt, hvis gerningspersonen foregiver at være et barn på alder med det barn, der kommunikeres med, herunder ved direkte at omtale sin alder eller ved f.eks. at ændre sit sprogbrug for derved at kunne skabe en illusion hos barnet om, at de to er jævnaldrende. Et andet eksempel på manipulerende adfærd vil kunne være, at gerningspersonen foregiver at være fotograf eller personlig træner med det formål at få barnet eller den unge til at sende nøgenfotos eller lignende. Derudover vil det f.eks. kunne udgøre manipulation, hvis en gerningsperson gennem sit arbejde, f.eks. som butiksansat, opbygger en tæt relation til en familie med besøg i hjemmet og børnepasning med henblik på at udsætte børnene for en seksualforbrydelse, jf. forarbejderne til bestemmelsen, lovforslag nr. L 50 af 22. februar 2023, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 11.

Der vil som udgangspunkt skulle være tale om flere tilfælde af kontakt mellem gerningspersonen og personen under 18 år, for at bestemmelsen kan finde anvendelse. Enkeltstående tilfælde af kontakt med seksuelt indhold vil dog efter omstændighederne i stedet kunne være omfattet af straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser. Bestemmelsen vil dog også kunne finde anvendelse ved enkeltstående tilfælde af ikke-seksuel kontakt, hvis andre omstændigheder tilsiger, at kontakten sker med det formål at opbygge en relation, f.eks. hvor gerningspersonen sender én manipulerende besked til et barn under 15 år, og gerningspersonen i andre tilfælde af grooming har anvendt samme modus. Det forudsætter dog i alle tilfælde, at der kan føres bevis for et seksuelt forsæt. Det er ikke afgørende for anvendelsen af bestemmelsen, om gerningspersonen har taget initiativ til alle tilfælde af kontakt mellem parterne. Der kan således være tale om flere på hinanden følgende henvendelser fra barnet eller den unge til gerningspersonen, hvor relationsopbygningen fortsat vil være omfattet af bestemmelsens anvendelsesområde.

## **Udnyttelse af en på alder og erfaring beroende overlegenhed**

Det er en betingelse for anvendelse af § 231, at opbygningen af relationen er sket under udnyttelse af en på alder og erfaring beroende overlegenhed. Det følger af forarbejderne (jf. lovforslag nr. L 50 af 22. februar 2023, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 11), at en på alder og erfaring beroende overlegenhed skal forstås i overensstemmelse med samme begreb i straffelovens § 223, stk. 2, om forførelse af en person under 18 år til samleje under groft misbrug af en på alder og erfaring beroende overlegenhed.

Bestemmelsen i § 231 finder således alene anvendelse på tilfælde, hvor gerningspersonen er ældre end forurettede. Hvis parterne står hinanden nær i alder, erfaring og udvikling, vil det efter omstændighederne kunne udelukke strafansvar. Hvis forurettede er fyldt 15 år, vil der i almindelighed skulle stilles højere krav til forskellen mellem gerningspersonens og den forurettedes alder, erfaring og udvikling end i tilfælde, hvor den forurettede er under 15 år.

Hvis der er tale om et barn under 15 år, vil ethvert seksuelt forhold være strafbart, uanset om barnet er indforstået hermed eller ej. Der vil således her bl.a. kunne lægges vægt på, om gerningspersonen f.eks. har sendt beskeder til barnet med seksuelt indhold eller udtrykt et generelt ønske om på et tidspunkt at mødes fysisk eller virtuelt.

Bestemmelsen i § 231 tilsigter at ramme tilfælde, hvor der ikke kan føres bevis for forsøg på et konkret seksuelt overgreb.

Det er en forudsætning for anvendelse af bestemmelsen, at gerningspersonen har haft forsæt til at udsætte barnet eller den unge for en seksualforbrydelse. Det vil derimod ikke være afgørende, om det kan konstateres, hvilken bestemmelse i straffelovens 24. kapitel om seksualforbrydelser, gerningspersonen havde forsæt til at overtræde.

Det vil i den forbindelse kunne indgå i vurderingen, om der af gerningspersonens sprogbrug kan udledes seksuelle temaer, uden at det dermed kan konkretiseres, hvad han eller hun ønsker, at barnet skal foretage sig. Det vil efter omstændighederne også kunne indgå, om gerningspersonen har kontaktet flere børn på samme måde, evt. tidligere har begået overgreb mod et barn, eller har billeder med seksuelt indhold af børn på sine digitale enheder. Det vil endvidere kunne indgå i vurderingen, om gerningspersonen har fore-slået, at barnet ikke må fortælle sine forældre eller andre om parternes relation.

Hvis der er tale om en person, som er fyldt 15 år, er det ikke strafbart at indgå gensidige frivillige seksuelle relationer med den pågældende. Det vil derfor i almindelighed være vanskeligt at bevise, at en person, der indgår i en flirtende eller seksuelt ladet kommunikation med en person over den seksuelle lavalder, gør det med den hensigt at udsætte modparten for en seksualforbrydelse.

Medmindre gerningspersonen udviser manipulerende adfærd af en vis grovhed eller tydeligt udnytter en betydelig forskel i alder, erfaring og udvikling, vil der således være en formodning for, at relationsopbygningen med en person over den seksuelle lavalder sker med det formål at indgå et gensidigt og frivilligt seksuelt forhold.

I forhold til personer, som er over den seksuelle lavalder, vil det således ikke være tilstrækkeligt, at gerningspersonen f.eks. lyver sig nogle år yngre eller ældre eller pynter på sit cv for at fremstå mere attraktiv. Derimod vil der efter omstændighederne kunne foreligge fornødent forsæt til at overtræde bestemmelsen, hvis gerningspersonen f.eks. foregiver at være fotograf og at kunne hjælpe den forurettede i gang med en modelkarriere med det formål at få den unge til at optræde nøgen, sende nøgenfotos eller lignende.

Der henvises i det hele til lovforslag nr. L 50 af 22. februar 2023, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 11.4.5. Straffelovens § 232 – blufærdighedskrænkelser

Efter straffelovens § 232 straffes den, som ved uanstændigt forhold krænker blufærdigheden, med bøde eller fængsel indtil 2 år. Hvis forholdet er begået over for et barn under 15 år, straffes den pågældende med bøde eller fængsel indtil 4 år.

Læs mere i afsnittet om digitale sexkrænkelser i Rigsadvokatmeddelelsen, pkt. 4.1., om de situationer, hvor der sker deling eller offentliggørelse – ofte via internettet, mobiltelefoner mv. – af nøgenbilleder, herunder billeder eller videoer af seksuel karakter, uden samtykke fra den afbildede person.

#### *4.6. Straffelovens § 235 – seksuelt materiale med børn*

Besiddelse og udbredelse af materiale med seksuelle fremstillinger af børn straffes efter straffelovens § 235.

Læs mere i afsnittet om digitale sexkrænkelser i Rigsadvokatmeddelelsen, pkt. 4.1., om de situationer, hvor der sker deling eller offentliggørelse – ofte via internettet, mobiltelefoner mv. – af nøgenbilleder, herunder billeder eller videoer af seksuel karakter, uden samtykke fra den afbildede person, der er under 18 år (digitale sexkrænkelser).

En del anmeldelser vedrørende materiale med seksuelle fremstillinger af børn kommer fra the National Center for Missing and Exploited Children (NCMEC). NCMEC er en amerikansk non-profit organisation, som bl.a. arbejder for at reducere seksuel udnyttelse af børn og derfor driver en centraliseret cybertip-linje, hvor det er muligt bl.a. at oplyse om seksuelt materiale med børn på internettet. NCMEC vidensender disse oplysninger til Europol, hvis det pågældende cybertip har relation til internetbrugere i lande, der deltager i Europol-samarbejdet.

På den baggrund modtager Rigspolitiets NC3 (nu NSK) årligt flere tusinde cybertips (NCMEC-efterretninger) fra Europol, hvis efterretningen har ført til identificering af forhold, der forbinder sagen med Danmark.

Rigspolitiets NC3 (nu NSK) har udarbejdet en vejledning om håndteringen af efterretninger og anmeldelser, herunder NCMEC-efterretninger. Vejledningen er tilgængelig på Pol-INTRA. Det fremgår heraf, at NSK inddeler NCMEC-efterretningerne i to grupper:

- 1) Efterretninger om seksuelt materiale vedrørende børn
- 2) Efterretninger om andet materiale end seksuelle fremstillinger af børn

En NCMEC-efterretning, der vedrører materiale med seksuelt indhold vedrørende børn, skal behandles som en anmeldelse. NSK overdrager sagen til rette politikreds, som findes på grundlag af de oplysninger, som er anført i NCMEC-efterretningen om f.eks. telefonnummer, geolokation eller ip-adresse. NSK opretter i den forbindelse sagen i POLSAS med et straffesagsjournalnummer.

Hvis NSK umiddelbart har kendskab til, at der i samme eller andre politikredse verserer andre sager vedrørende materiale med samme indhold, gør NSK politikredsen opmærksom herpå i forbindelse med sagens overdragelse.

Hvis politikredsen ikke er enig i NSK's vurdering af materialet og på den baggrund finder, at der ikke er grundlag for at indlede efterforskning eller rejse tiltale, skal politikredsen via den lokale anklagemyndighed forelægge sagen for statsadvokaten.

NCMEC-efterretninger, der indeholder andet materiale end seksuelle fremstillinger af børn, skal ikke betragtes som en anmeldelse og overdrages ikke til en politikreds.

#### *4.7. Straffelovens § 235 a – forbud mod sexdukke, der fremstår som barn*

Ved lov nr. 226 af 15. februar 2022 indførtes et forbud mod at fremstille, sælge eller på anden måde overdrage samt besidde en dukke, som fremstår som et barn, og som er konstrueret med seksuelt formål for øje.

Ved ”fremstille” forstås processen, hvorved dukken bliver til. Det er ikke afgørende, om hensigten med fremstillingen er at videresælge dukken, eller om den er tiltænkt eget brug.

Ved ”salg eller anden overdragelse” forstås både salg i fysisk butik og salg på anden måde, f.eks. via internettet. Det er ikke afgørende, om salget sker fra en virksomhed eller mellem private, f.eks. ved brug af Den Blå Avis, Facebook eller lignende. Det er heller ikke afgørende, om overdragelsen sker mod vederlag.

Ved ”besidde” forstås både besiddelse til eget brug samt opbevaring og transport af dukken for andre.

Det følger af forarbejderne til loven (lovforslag nr. L 78 af 10. november 2021, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 6), at dukken skal være konstrueret med seksuelt formål for øje. Ved vurderingen af, om en dukke er omfattet af bestemmelsen, skal der tages hensyn til de samlede omstændigheder vedrørende dukken, herunder om den er udstyret med funktioner til seksuelt brug som f.eks. kropsåbninger eller menneskelig kropstemperatur. Dette er dog ikke i sig selv afgørende for, om dukken kan siges at være konstrueret til seksuelt formål.

Bestemmelsen forudsætter, at dukken fremstår som ”et barn”. Om dette er tilfældet, beror på en samlet vurdering af dukkens udseende. Det er ikke i sig selv afgørende, om dukken har fuld lighed med eller tilnærmelsesvist fremstår som en virkelig person. Der vil ved vurderingen bl.a. kunne lægges vægt på, om dukken har anatomi og proportioner som et barn, herunder om dukken fremstår som en person, der ikke har gennemgået puberteten, og om den er udstyret med et ansigt med tydelige barnlige træk. Højden på dukken og et fladt brystparti er ikke i sig selv afgørende for, om dukken må opfattes som et barn, men det kan indgå i helhedsvurderingen. Det kan endvidere tillægges vægt, om dukken fremstilles i barnligt tøj eller med barnlige rekvisitter såsom legetøj beregnet til børn, og om dukken er udstyret med en lydeffekt, der i udtryk eller ord signalerer, at dukken er konstrueret til at efterligne et barn.

Der kan både i forhold til vurderingen af, om dukken er konstrueret med seksuelt formål for øje, og om den fremstår som et barn, lægges vægt på, hvordan dukken er markedsført, selvom markedsføringen ikke i sig selv kan være tilstrækkelig til at påvise eller afvise, at dukken fremstår som et barn eller er konstrueret med seksuelt formål for øje.

Bestemmelsen finder anvendelse på forhold, der er begået efter lovens ikrafttræden den 1. marts 2022.

### **5. Straf og andre retsfølger**

#### *5.1. Straffelovens § 216 – voldtægt*

Normalstrafferammen for voldtægt er fængsel indtil 8 år. Straffen kan stige til fængsel indtil 12 år, jf. stk. 3, hvis voldtægten har haft en særlig farlig karakter, eller der i øvrigt foreligger særligt skærpende

omstændigheder. Ved fastsættelsen af straffen skal der lægges vægt på den særlige krænkelse, der er forbundet med lovovertrædelsen, jf. stk. 4.

Nedenstående retningslinjer for anklagemyndighedens strafpåstande i sager om voldtægt gælder, når overtrædelsen er begået efter den 1. juli 2016, jf. § 2 i lov nr. 635 af 8. juni 2016.

Hvis overtrædelsen er begået forud for den 1. juli 2016, skal anklagemyndigheden nedlægge påstand efter de hidtil gældende retningslinjerne, som kan findes i Vidensbasen under historiske dokumenter.

#### *5.1.1. Generelt om straffastsættelsen*

Ved lov nr. 635 af 8. juni 2016 er der indsat en bestemmelse i straffelovens § 216, stk. 4, som præciserer, at der ved fastsættelse af straffen for voldtægt skal lægges vægt på den særlige krænkelse, der er forbundet med lovovertrædelsen. Det fremgår af forarbejderne til loven, at der skal ske en generel forhøjelse af strafudmålingsniveauet for voldtægt, så straffen for voldtægt i højere grad afspejler den krænkelse af offerets værdighed, integritet og selvbestemmelsesret, der er forbundet med voldtægt (lovforslag nr. L 98 af 16. december 2015, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 2).

Strafudmålingen i voldtægtssager skal i øvrigt ske på grundlag af en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde af voldtægtens karakter og øvrige foreliggende omstændigheder og ikke på grundlag af en generel forskellig vurdering af grovheden af overfaldsvoldtægter i forhold til voldtægter, der sker i forbindelse med socialt samvær eller i et parforhold.

Det vil dog udgøre en skærpende omstændighed, at voldtægten er begået i forbindelse med et overfald. Straffen for en overfaldsvoldtægt vil derfor alt andet lige være strengere end for en voldtægt, der ikke har karakter af et overfald. Et overfald kan f.eks. ske ved, at offeret udsættes for et pludseligt angreb på et offentligt sted, hvor offeret færdes alene, eller i eget hjem, hvor gerningspersonen er trængt ind. Der vil kunne være tale om et overfald, uanset om gerningspersonen og offeret kender hinanden eller ej.

Det anses omvendt ikke for en formildende omstændighed, at en voldtægt er begået i forbindelse med socialt samvær eller i et parforhold. Dette fremgår af forarbejderne til lov nr. 635 af 8. juni 2016 (lovforslag nr. L 98 af 16. december 2015, de almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.1.5. og besvarelse af spørgsmål nr. 7 fra Folketingets Retsudvalg til lovforslag nr. L 98).

Herudover skal anklagemyndigheden som udgangspunkt nedlægge påstand om en skærpet straf i forhold til de strafpåstande, der er anført i pkt. 5.1.2. og pkt. 5.1.3., hvis f.eks.

- der som led i voldtægten er udøvet betydelig vold,
- voldtægten er begået over for et særligt værgeløst offer, f.eks. et barn,
- voldtægten har strakt sig over længere tid,
- voldtægten er begået af flere gerningsmænd, eller
- gerningspersonen er trængt ind i et privat hjem for at begå voldtægt.

Dette fremgår af forarbejderne til lov nr. 635 af 8. juni 2016 (lovforslag nr. L 98 af 16. december 2015, de almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.3.).

Straffen for forsøg på voldtægt fastsættes som udgangspunkt lavere end straffen for en fuldbyrdet voldtægt. Der kan dog også i disse tilfælde på baggrund af en konkret vurdering være omstændigheder, der gør, at der skal fastsættes en strengere straf.

Hvis der ikke er tale om samleje, men om andet seksuelt forhold end samleje, jf. straffelovens § 225, afhænger den konkrete strafudmåling af, hvor intensivt et overgreb der er tale om.

Ved lov nr. 226 af 15. februar 2022 er straffen for andet seksuelt forhold end samleje med et barn under hhv. 12 og 15 år skærpet med 50 pct. Straffen for overtrædelse af straffelovens § 225, jf. § 216, stk. 2, 1. og 2. pkt., eller § 225, jf. § 222, der er begået efter lovens ikrafttræden den 1. marts 2022, skal således forhøjes med halvdelen i forhold til den straf, der hidtil har været fastsat af domstolene i sådanne sager, jf. lovforslag nr. L 78 af 10. november 2021, de almindelige bemærkninger pkt. 2.2.3.

Det betyder f.eks., at der i tilfælde af andet seksuelt forhold end samleje med et barn, hvor der i dag udmåles en fængselsstraf på 4 måneders fængsel, fremover vil skulle udmåles en straf på 6 måneders fængsel. Ved fastsættelse af straffen i den enkelte sag skal det indgå som et væsentligt element, hvilken form for seksuelt forhold der har været tale om. Hvis der er tale om grove tilfælde af andet seksuelt forhold end samleje, f.eks. indføring af genstande i skede eller endetarm, vil dette kunne indgå som en skærpende omstændighed i modsætning til f.eks. de mildere tilfælde, som ligger lige over grænsen for blufærdighedskrænkelser. Se betænkning nr. 1534/2012 om seksualforbrydelser, afsnit 16.2.

Ved lov nr. 741 af 13. juni 2023 om ændring af straffeloven og retsplejeloven (initiativer mod digitale krænkelser herunder forbud mod grooming, sidestilling af tilsnigelse af samleje med voldtægt, religiøse lederes udnyttelse af religiøs afhængighed med henblik på at skaffe sig samleje m.v.) er der sket en udvidelse af anvendelsesområdet for straffelovens § 225, således at bestemmelsen finder anvendelse i de tilfælde, hvor gerningspersonen under samme omstændigheder som i bestemmelserne i §§ 216-224, formår forurettede til at udføre seksuelle handlinger på sig selv – herunder sextortion.

I disse sager vil forholdet skulle henføres under den relevante bestemmelse, hvis det er begået under de omstændigheder, som bestemmelsen i øvrigt betinger. Det betyder eksempelvis, at hvis gerningspersonen formår en forurettet, som er 15 år eller ældre, til at indføre genstande i egen kønsdel eller endetarm eller foretage manipulation af lem, vil forholdet skulle henføres under straffelovens § 216, stk. 1, jf. § 225. Hvis forurettede er under 15 år, vil forholdet skulle henføres under straffelovens § 222, jf. § 225, og hvis den forurettede er under 18 år og gerningspersonens plejebarn, elev eller lignende, vil forholdet skulle henføres under straffelovens § 223, stk. 1, jf. § 225.

Tvinger gerningspersonen forurettede til at udføre mindre grove handlinger på sig selv, f.eks. berøre egne bryster, vil forholdet efter omstændighederne kunne være omfattet af straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser og § 260 om ulovlig tvang.

Det forhold, at det er forurettede, som har begået den pågældende handling på sig selv, vil ikke i sig selv kunne begrunde en lavere strafudmåling sammenlignet med tilfælde, hvor gerningspersonen har udført handlingerne på forurettede. Fastsættelsen af straffen vil dog fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen. Ved strafudmålingen vil domstolene skulle lægge vægt på de samme omstændigheder, som i øvrigt gælder for udmåling af straf

for seksualforbrydelser, jf. i det hele til lovforslag nr. L 50 af 22. februar 2023, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 7.

Hvis gerningspersonen tidligere er straffet af betydning for sagen, skal dette indgå som en skærpende omstændighed, jf. straffelovens § 81, nr. 1.

#### *5.1.2. Straffelovens § 216, stk. 1, 1. pkt.*

Ved lov nr. 2208 af 29. december 2020 (Samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse) skete der en udvidelse af det strafbare område i straffelovens § 216, stk. 1, så samleje med en person, som ikke samtykker heri, er voldtægt. Det er således ikke længere en betingelse for at straffe for voldtægt, at gerningspersonen har anvendt vold, trussel om vold eller anden ulovlig tvang, eller at den forurettede befinder sig i en tilstand eller en situation, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen. Ved lovændringen er de eksisterende strafferammer videreført.

Det følger af forarbejderne til loven (lovforslag nr. L85 af 11. november 2020, de almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.3.5, samt de specielle bemærkninger til § 1, nr. 1), at der ved straffastsættelsen tages udgangspunkt i de hidtil gældende straffniveauer i tilfælde af voldtægt omfattet af den tidligere gældende bestemmelse i straffelovens § 216, stk. 1.

#### **Tiltvingelse af samleje ved vold eller trussel om vold (tidligere § 216, stk. 1, nr. 1)**

Anklagemyndigheden skal som udgangspunkt nedlægge påstand om en fængselsstraf på omkring 2 år og 6 måneder til 3 år og 6 måneder for en enkeltstående fuldbyrdet voldtægt, jf. straffelovens § 216, stk. 1, 1. pkt., når et samleje er tiltvunget ved vold eller trussel om vold. Strafpåstanden afhænger dog altid af en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde.

Anklagemyndigheden skal som udgangspunkt nedlægge påstand om, at tiltalte idømmes fængsel i 3 år og 6 måneder for en enkeltstående fuldbyrdet overfaldsvoldtægt, hvis der ikke foreligger andre skærpende omstændigheder.

Anklagemyndigheden skal som udgangspunkt nedlægge påstand om, at tiltalte idømmes fængsel i niveauet fra ca. 2 år og 6 måneder til 3 år for et enkeltstående fuldbyrdet samleje i andre sager om voldtægt ved vold eller trussel om vold, hvis der ikke foreligger andre skærpende omstændigheder.

Dette fremgår af forarbejderne til lov nr. 635 af 8. juni 2016 (lovforslag nr. L 98 af 16. december 2015, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 2).

Se i øvrigt pkt. 5.1.1. om formildende og skærpende omstændigheder, der kan have betydning for anklagemyndighedens straffpåstand.

Se herudover pkt. 5.1.6. om strafskærpende omstændigheder ved voldtægt af særligt farlig karakter eller under øvrige særligt skærpende omstændigheder samt voldtægt i forbindelse med menneskehandel.

**Samleje skaffet ved anvendelse af anden ulovlig tvang, jf. straffelovens § 260, eller med en person, der befinder sig i en tilstand eller situation, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen (tidligere § 216, stk. 1, nr. 2)**

- **Anden ulovlig tvang, jf. straffelovens § 260**

Anklagemyndighedens strafpåstand skal i sager om voldtægt ved anden ulovlig tvang end vold eller trussel om vold, jf. straffelovens § 260, som udgangspunkt være lavere end i sager om voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, 1. pkt., hvor samlejet er tiltvunget ved vold eller trussel om vold, jf. ovenfor. Strafpåstanden vil dog altid afhænge af en konkret vurdering af voldtægtens karakter og de øvrige foreliggende omstændigheder.

Det fremgår af forarbejderne til lov nr. 635 af 8. juni 2016, at straffniveauet for voldtægt efter den tidligere gældende straffelovs § 216, stk. 1, nr. 2, der er begået efter 1. juli 2016, skal forhøjes med 6 måneder i forhold til straffniveauet fra før 1. juli 2016, jf. lovforslag nr. L 98 af 16. december 2015, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 2.

- **Udnyttelse af forurettedes hjælpeløse tilstand**

Anklagemyndigheden skal som udgangspunkt nedlægge påstand om, at tiltalte idømmes fængsel i 1 år og 2 måneder for et enkeltstående fuldbyrdet samleje med en person, der befinder sig i en tilstand, hvor den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen, jf. den tidligere gældende ordlyd af straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, 2. led. Dette fremgår af forarbejderne til lov nr. 635 af 8. juni 2016 (lovforslag nr. L 98 af 16. december 2015, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 2).

Hvis gerningspersonen har hensat forurettede i en tilstand, hvor forurettede ikke var i stand til at modsætte sig handlingen, uden at gerningspersonen dog har gjort det med forsæt til at skaffe sig samleje, vil der ved strafudmålingen skulle tages udgangspunkt i et højere niveau, som afspejler, at forholdet nærmer sig tiltvingelse af samleje ved hensættelse i en hjælpeløs tilstand. Dette fremgår af forarbejderne til lov nr. 633 af 12. juni 2013 (lovforslag nr. L 141 af 6. februar 2013, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 8).

Hvis gerningspersonen – med forsæt til samleje – har hensat forurettede i en tilstand, hvor forurettede er ude af stand til at modsætte sig handlingen, skal anklagemyndigheden nedlægge påstand om en straf svarende til straffen for voldtægt ved vold eller trussel om vold. Dette fremgår af forarbejderne til lov nr. 635 af 8. juni 2016 (lovforslag nr. L 98 af 16. december 2015, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 2).

Strafpåstanden vil i alle tilfælde skulle tage udgangspunkt i den enkelte sags konkrete omstændigheder, og straffen vil afhængig heraf kunne fastsættes både højere og lavere end det forudsatte udgangspunkt.

Som eksempler på forhold, som skal indgå i anklagemyndighedens vurdering af forbrydelsens grovhed, kan nævnes:

- det seksuelle forholds karakter (samleje eller andet seksuelt forhold end samleje, herunder hvilken form for seksuelt forhold),
- overgrebets tidsmæssige varighed,
- graden af forurettedes hjælpeløshed,
- forurettedes alder,
- stedet for overgrebet, herunder om gerningspersonen er trængt ind i forurettedes hjem, og
- de omstændigheder, under hvilke gerningspersonen mødte forurettede, herunder karakteren af et eventuelt forudgående samvær.

De beskrevne forhold er ikke udtømmende, jf. forarbejderne til lov nr. 633 af 12. juni 2013 (lovforslag nr. L 141 af 6. februar 2013, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 8).

Se i øvrigt pkt. 5.1.1. om formildende og skærpende omstændigheder, der kan have betydning for anklagemyndighedens strafpåstand.

Se herudover pkt. 5.1.6. om strafskærpende omstændigheder ved voldtægt af særligt farlig karakter eller under øvrige særligt skærpende omstændigheder samt voldtægt i forbindelse med menneskehandel.

- **Udnyttelse af forurettedes situation (overrumpling)**

Hvis der er tale om misbrug af et særligt tillidsforhold, som beror på gerningspersonens profession eller tilsvarende, skal anklagemyndigheden – for et enkeltstående fuldbyrdet tilfælde af samleje med en person, der befinder sig i en situation, hvor den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen, jf. den tidligere gældende ordlyd af straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, 2. led, – som udgangspunkt nedlægge påstand om, at tiltalte idømmes fængsel i 1 år og 2 måneder. Det fremgår af forarbejderne til lov nr. 635 af 8. juni 2016 (lovforslag nr. L 98 af 16. december 2015, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 2).

Hvis der undtagelsesvist ikke er tale om misbrug af et særligt tillidsforhold, skal anklagemyndigheden i forbindelse med strafpåstanden være opmærksom på, at der ved lov nr. 635 af 8. juni 2016 er tilsigtet en generel forhøjelse af strafudmålingsniveauet i sager om overtrædelse af den tidligere gældende bestemmelse i straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, med gennemgående 6 måneder i forhold til det gældende straffniveau.

Ved fastsættelse af straffen skal det blandt andet indgå, hvilken form for seksuelt forhold der har været tale om. Dette kan i praksis føre til et gennemsnitligt lavere straffniveau i overrumplingstilfælde sammenlignet med andre overtrædelser af § 216, stk. 1, 1. pkt., for-

di overrumplingstilfældene i praksis som oftest omfatter mildere grader af andet seksuelt forhold end samleje og kun meget sjældent fuldbyrdet samleje.

Se i øvrigt pkt. 5.1.1. om formildende og skærpende omstændigheder, der kan have betydning for anklagemyndighedens strafpåstand.

Se herudover pkt. 5.1.6. om strafskærpende omstændigheder ved voldtægt af særligt farlig karakter eller under øvrige særligt skærpende omstændigheder samt voldtægt i forbindelse med menneskehandel.

**Samleje med en person, der ikke samtykker, og hvor der ikke er anvendt tvangsmidler, eller hvor forurettede ikke befinder sig i en tilstand eller situation, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen.**

Det følger af forarbejderne til lov nr. 2208 af 29. december 2020 (lovforslag nr. L85 af 11. november 2020, de almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.2.4.), at strafudmålingen for forhold, der omfattes af nykriminaliseringen af samleje med en person, der ikke samtykker, beror på en konkret vurdering af alle sagens omstændigheder med henblik på at fastsætte en straf, som afspejler karakteren og grovheden af forbrydelsen, herunder i forhold til de strafniveauer, som er forudsat ved lov nr. 635 af 8. juni 2016.

I forarbejderne til lov nr. 2208 af 29. december 2020 (lovforslag nr. L85 af 11. november 2020, de almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.3.5) henvises til Straffelovrådets overvejelser i betænkning nr. 1574/2020 (om en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse) vedrørende udgangspunkter for strafniveauet i de tilfælde, som omfattes af nykriminaliseringen, og gengives således i lovforslagets pkt. 2.1.2.4:

*”Straffelovrådet har i den forbindelse bemærket, at de situationer, som forventes omfattet af den foreslåede nykriminalisering, vil være af yderst forskelligartet karakter og grovhed. Derfor vil det efter Straffelovrådets opfattelse være uhensigtsmæssigt at fastsætte et fælles udgangspunkt for strafniveauet i de sager, som ikke er omfattet af den gældende bestemmelse.*

*Straffelovrådet foreslår, at strafudmålingen i stedet må bero på en konkret vurdering af alle sagens omstændigheder med henblik på at fastsætte en straf, som afspejler karakteren og grovheden af forbrydelsen, herunder i forhold til de strafniveauer, som er forudsat ved lov nr. 635 af 8. juni 2016.*

*Det er Straffelovrådets opfattelse, at der i de groveste tilfælde bør straffes på linje med de tilfælde af voldtægt, der ikke er overfaldsvoldtægt – det vil sige som udgangspunkt med fængsel fra 2 år og 6 måneder til op mod 3 år. Et eksempel herpå kan være, at et ufrivilligt samleje eller et samleje gennemført uden samtykke foregår under intimiderende omstændigheder.*

*Det er endvidere Straffelovrådets opfattelse, at der i mildere tilfælde, f.eks. i visse passivitetssituationer, vil kunne være grundlag for at tage udgangspunkt i et strafniveau på fængsel i 1 år og 2 måneder, da sådanne situationer efter omstændighederne vil kunne sidestilles med de situationer, hvor forurettede befinder sig i en tilstand, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen. I atter andre mildere tilfælde vil der kunne være grundlag for at udmåle en straf under dette niveau, f.eks. hvor*

*parterne har indledt et frivilligt samleje eller et samleje med samtykke, og hvor den ene part undervejs fortryder og siger fra, hvorefter gerningsmanden alligevel fortsætter samlejet.*

*Straffelovrådet anfører, at strafudmålingen fortsat vil bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil derfor kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. hermed de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10. ”*

Der henvises i øvrigt til betænkning nr. 1574/2020 om en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse, side 154-160, 166-167, 183-185 og 191-192.

Anklagemyndigheden skal på den baggrund i de groveste tilfælde som udgangspunkt nedlægge påstand om, at tiltalte idømmes fængsel i 2 år og 6 måneder til op mod 3 år for et enkeltstående fuldbyrdet tilfælde af samleje med en person, der ikke samtykker.

I mildere tilfælde påstås fængsel i 1 år og 2 måneder. I visse situationer vil der efter omstændighederne kunne være grundlag for at påstå en straf under dette niveau.

#### *5.1.3. Straffelovens § 216, stk. 1, 2. pkt.*

Ved lov nr. 741 af 13. juni 2023 blev der tilføjet et nyt punktum i straffelovens § 216, stk. 1, hvorefter den, der tilsniger sig samleje med en person, der forveksler gerningspersonen med en anden, på samme måde som efter den samtykkebaserede bestemmelse straffes for voldtægt med fængsel indtil 8 år.

Den nye bestemmelse indebærer, at tilsnigelse af samleje med en person, der forveksler gerningspersonen med en anden, sidestilles med voldtægt efter den samtykkebaserede bestemmelse, således at tilsnigelse af samleje fremover karakteriseres som voldtægt. Med den foreslåede ændring er der ikke tilsigtet nogen ændring i gerningsindholdet for tilsnigelse af samleje efter den dagældende § 221, der blev ophævet ved samme lov.

Med hensyn til strafniveauet bemærkes det generelt, at sager om seksuelle overgreb er af meget varierende karakter og grovhed. For tilsnigelse af samleje og tilsnigelse af andet seksuelt forhold end samleje ses straffen i praksis at blive udmålt til fængsel mellem 60 dage og 6 måneder.

Det forudsættes med lovforslaget, at straffen for tilsnigelse af samleje skærpes til det dobbelte af, hvad der efter retspraksis i dag fastsættes for tilsnigelse af samleje og tilsnigelse af andet seksuelt forhold end samleje. Det betyder f.eks., at en person, der efter hidtil gældende praksis efter straffelovens § 221 ville blive idømt en fængselsstraf på 6 måneder, fremover vil skulle idømmes en fængselsstraf på 1 år for overtrædelse af bestemmelsen om tilsnigelse af samleje i straffelovens § 216, stk. 1, 2. pkt.

#### *5.1.4. Straffelovens § 216, stk. 2, 1. pkt.*

Hvis der ikke foreligger skærpende omstændigheder, skal anklagemyndigheden som udgangspunkt nedlægge påstand om, at tiltalte idømmes fængsel i 3 år og 6 måneder i sager om samleje med et barn under 12 år, jf. straffelovens § 216, stk. 2.

Strafudmålingen skal dog ske på grundlag af en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde.

Ved lov nr. 226 af 15. februar 2022 (lovforslag nr. L 78 af 10. november 2021, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 1) blev straffen for andet seksuelt forhold end samleje med et barn under 12 år, jf. straffelovens § 225, jf. § 216, stk. 2, 1. pkt., skærpet med 50 pct. i forhold til det hidtidige strafniveau. Strafskærpelsen finder anvendelse på forhold begået efter lovens ikrafttræden den 1. marts 2022.

Se pkt. 5.1.1. om formildende og skærpende omstændigheder, der kan have betydning for anklagemyndighedens strafpåstand.

Se herudover pkt. 5.1.6. om strafskaerpene omstændigheder ved voldtægt af særligt farlig karakter eller under øvrige særligt skærpende omstændigheder samt voldtægt i forbindelse med menneskehandel.

Der kan undtagelsesvist i sager om overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 2, være mulighed for at idømme den tiltalte en dom til behandling som alternativ til frihedsstraf. Betinget dom med vilkår om sexologisk behandling forudsættes i almindelighed at komme på tale som alternativ til ubetinget fængselsstraf op til omkring 1 år og 6 måneder. Derfor må betinget dom med vilkår om sexologisk behandling navnlig antages at kunne blive relevant i sager om overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 2, jf. § 225. Se Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Seksualforbrydelser – Betinget dom med vilkår om behandling af personer der har begået visse seksualforbrydelser.

#### *5.1.5. Straffelovens § 216, stk. 2, 2. pkt.*

Strafudmålingen i sager om samleje med et barn under 15 år, når gerningspersonen er fyldt 22 år, skal ske på grundlag af en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde. Strafferammen følger straffelovens § 216, stk. 2, 1. pkt., men udgangspunktet for strafudmålingen er ikke tilsvarende som ved samleje med et barn under 12 år.

Det fremgår af forarbejderne til lov nr. 226 af 15. februar 2022, at strafniveauet for samleje med et barn under 15 år, når gerningspersonen er fyldt 22 år, skal skærpes med en tredjedel i forhold til det gældende strafniveau for tilfælde, der hidtil har været omfattet af straffelovens § 222, stk. 1 (lovforslag nr. L 78 af 10. november 2021, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 2). Det betyder f.eks., at der i tilfælde af samleje med et barn under 15 år, når gerningspersonen er fyldt 22 år, og hvor der hidtil er udmålt en straf på 6 måneders fængsel, fremover vil skulle udmåles en straf på 8 måneders fængsel.

Der er ikke tilsigtet nogen ændring af strafniveauet i forhold til tilfælde omfattet af straffelovens § 222, stk. 2 eller 3, hvor der som udgangspunkt skal udmåles en straf på 3 år og 6 måneders fængsel for et enkeltstående fuldbyrdet samleje, jf. pkt. 5.3.1.

Det fremgår endvidere af forarbejderne til loven, at strafniveauet i sager omfattet af straffelovens § 225, jf. § 216, stk. 2, 2. pkt., om andet seksuelt forhold end samleje forhøjes med halvdelen i forhold til det hidtidige strafniveau (lovforslag nr. L 78 af 10. november 2021, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 2).

Ved straffens fastsættelse vil der bl.a. kunne lægges vægt på barnets alder, aldersforskellen mellem barnet og gerningspersonen samt forholdet mellem disse personer, herunder om gerningspersonen har en særlig

autoritet i forhold til barnet. Dette fremgår af forarbejderne til lov nr. 226 af 15. februar 2022 (lovforslag nr. L 78 af 10. november 2021, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 2).

Det vil således være relevant at straffe i sammenstød mellem § 216, stk. 2, 2. pkt., og § 222, stk. 2, hvis gerningspersonen har skaffet sig samlejet ved brug af tvang eller fremsættelse af trusler.

#### **5.1.6. Straffelovens § 216, stk. 3 og stk. 5 - strafskærpende omstændigheder**

- **Straffelovens § 216, stk. 3 – særligt farlig karakter eller særligt skærpende omstændigheder**

Efter straffelovens § 216, stk. 3, kan straffen for voldtægt efter stk. 1 stige til fængsel indtil 12 år, hvis voldtægten har haft en særligt farlig karakter, eller der i øvrigt foreligger særligt skærpende omstændigheder.

Den omstændighed, at der foreligger flere forhold til samtidig pådømmelse, eller at gerningspersonen tidligere har gjort sig skyldig i en tilsvarende forbrydelse, vil ikke uden videre bringe forholdet ind under den skærpede bestemmelse i stk. 3. Det samme gælder med hensyn til andre almindelige skærpselsmomenter, som f.eks. at der er tale om overfald på en ubekendt, eller at voldtægten er begået af flere i forening. Disse omstændigheder vil imidlertid kunne foreligge på en sådan måde eller i en sådan kombination, at sagen som helhed får en så alvorlig karakter, at der er grundlag for at anvende den skærpede strafferamme. Dette fremgår af forarbejderne til lov nr. 633 af 12. juni 2013 (lovforslag nr. L 141 af 6. februar 2013, de almindelige bemærkninger, pkt. 3.1.1.).

- **Straffelovens § 216, stk. 5 – offer for menneskehandel**

Efter straffelovens § 216, stk. 5, skal det ved straffens fastsættelse i almindelighed indgå som en skærpende omstændighed, hvis offeret for en voldtægt tillige er offer for menneskehandel. Bestemmelsen omfatter de tilfælde, hvor gerningspersonen til en voldtægt har forsat til, at det seksuelle forhold finder sted i forbindelse med, at forurettede udnyttes ved prostitution som led i menneskehandel, jf. straffelovens § 262 a.

Bestemmelsen omfatter dermed blandt andet tilfælde, hvor en prostitutionskunde, der ikke i sig selv har anvendt vold eller trusler, har en bestemt formodning om, at den prostituerede udnyttes som led i menneskehandel og gennemfører det seksuelle forhold på grund af vold eller anden ulovlig tvang fra tredjemands side. Dette fremgår af forarbejderne til lov nr. 633 af 12. juni 2013 (lovforslag nr. L 141 af 6. februar 2013, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 8).

#### **5.2. Straffelovens § 219**

Anklagemyndigheden kan i visse sager om overtrædelse af straffelovens § 219 nedlægge påstand om, at tiltalte idømmes en dom til behandling som alternativ til frihedsstraf. Se Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Seksualforbrydelser – Betinget dom med vilkår om behandling af personer der har begået visse seksualforbrydelser.

### *5.3. Straffelovens § 222*

Nedenstående retningslinjer for anklagemyndighedens straffpåstande i sager om overtrædelse af straffelovens § 222 gælder, når overtrædelsen er begået efter den 1. juli 2016, jf. § 2 i lov nr. 635 af 8. juni 2016.

Hvis overtrædelsen er begået forud for den 1. juli 2016, skal anklagemyndigheden nedlægge påstand efter de hidtil gældende retningslinjer, som kan findes i Vidensbasen under historiske dokumenter.

Efter straffelovens § 222, stk. 1, straffes den, som har samleje med et barn under 15 år med fængsel indtil 8 år, medmindre forholdet er omfattet af straffelovens § 216, stk. 2.

Anklagemyndigheden skal være opmærksom på, at sager om fuldt ud frivillige seksuelle forhold til børn under 15 år, hvor parterne har været tilstrækkeligt jævnbyrdige i alder og udvikling, efter en konkret vurdering, kan afgøres med et tiltalefrafald uden vilkår, jf. bekendtgørelse nr. 302 af 2. marts 2016 om politidirektørernes og statsadvokaternes adgang til at frafalde tiltale § 1, stk. 1, nr. 3. Der henvises til pkt. 4.1.1. vedr. samtykke.

Der kan straffes i sammenstød med § 216, stk. 1, såfremt betingelserne er opfyldte, jf. forarbejderne til lov nr. 2208 af 29. december 2020 (lovforslag nr. L85 af 11. november 2020, de almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.3.6.).

Anklagemyndigheden kan i visse sager om overtrædelse af straffelovens § 222 nedlægge påstand om, at tiltalte idømmes en dom til behandling som alternativ til frihedsstraf. Se Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Seksualforbrydelser – Betinget dom med vilkår om behandling af personer der har begået visse seksualforbrydelser.

Ved lov nr. 226 af 15. februar 2022 (lovforslag nr. L 78 af 10. november 2021, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 3-5) er straffen for andet seksuelt forhold end samleje med et barn under 15 år, jf. straffelovens § 225, jf. § 222, skærpet med 50 pct. i forhold til det hidtige straffniveau. Strafskærpelsen finder anvendelse på forhold begået efter lovens ikrafttræden den 1. marts 2022.

#### *5.3.1. Udnyttelse af fysisk eller psykisk overlegenhed*

Efter straffelovens § 222, stk. 3, skal det indgå som en skærpende omstændighed ved fastsættelsen af straffen efter straffelovens § 222, stk. 1, at gerningspersonen har skaffet sig samleje ved udnyttelse af sin fysiske eller psykiske overlegenhed.

Hvis udnyttelsen af den fysiske eller psykiske overlegenhed sker ved brug af tvang eller fremsættelse af trusler, kan straffen for samleje med et barn under 15 år, jf. straffelovens § 222, stk. 2, stige til fængsel indtil 12 år.

Se pkt. 4.2. om, hvornår der er tale om udnyttelse af fysisk eller psykisk overlegenhed.

Strafudmålingen i en sag, hvor gerningspersonen har skaffet sig samleje med et barn under 15 år ved udnyttelse af sin fysiske eller psykiske overlegenhed, skal sidestilles med strafudmålingen for en overfaldsvoldtægt.

Anklagemyndigheden skal som udgangspunkt nedlægge påstand om, at tiltalte idømmes fængsel i 3 år og 6 måneder for et enkeltstående tilfælde af samleje med et barn under 15 år ved udnyttelse af sin fysiske eller psykiske overlegenhed, hvis der ikke foreligger andre skærpende omstændigheder.

Anklagemyndigheden skal nedlægge påstand om en skærpet straf, hvis

- gerningspersonen har begået flere eller særligt grove forhold, herunder hvis der er tale om mere vedvarende overgreb eller overgreb af særligt krænkende karakter, eller
- der har bestået et særligt afhængighedsforhold mellem barnet og gerningspersonen, f.eks. i tilfælde af seksuelt misbrug inden for familien.

Der vil i almindelighed være grundlag for at udmåle en lavere straf end det angivne udgangspunkt, hvis der f.eks. er tale om andet seksuelt forhold end samleje (§ 225) eller om forsøg. Dette fremgår af forarbejderne til lov nr. 635 af 8. juni 2016 (lovforslag nr. L 98 af 16. december 2015, de almindelige bemærkninger, pkt. 2.2.1. og de specielle bemærkninger til § 1, nr. 3-5).

Se dog ovenfor under pkt. 5.3. om strafskærpelse med 50 pct. for andet seksuelt forhold end samleje begået efter den 1. marts 2022.

#### *5.4. Straffelovens § 223*

Anklagemyndigheden kan i visse sager om overtrædelse af straffelovens § 223 nedlægge påstand om, at tiltalte idømmes en dom til behandling som alternativ til frihedsstraf. Se i Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Seksualforbrydelser – Betinget dom med vilkår om behandling af personer der har begået visse seksualforbrydelser.

#### *5.5. Straffelovens § 231*

Det fremgår af forarbejderne til lov nr. 741 af 13. juni 2023 om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Initiativer mod digitale krænkelser, herunder forbud mod grooming, sidestilling af tilsnigelse af samleje med voldtægt, religiøse lederes udnyttelse af religiøs afhængighed med henblik på at skaffe sig samleje m.v.) de almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.4), at groomingbestemmelsens strafferamme og -niveau skal afspejle, at seksualforbrydelser hører til blandt nogle af de mest alvorlige forbrydelser, og at der er et særligt beskyttelseshensyn, når sådanne forbrydelser begås mod børn og unge. Samtidig bør strafferammen være lavere end strafferammen for en fuldbyrdet seksualforbrydelse mod et barn eller en ung.

Strafferammen er på den baggrund fastsat til bøde eller fængsel indtil 2 år.

Det forudsættes i forarbejderne, at straffen for førstegangstilfælde af overtrædelse af bestemmelsen som udgangspunkt udmåles til omkring 30 dages ubetinget fængsel.

Der vil ved straffens udmåling bl.a. skulle lægges vægt på karakteren, omfanget og varigheden af den krænkende adfærd, herunder om gerningspersonen af egen drift har stoppet groomingen.

Domstolene vil således undtagelsesvis, hvis gerningspersonens forhold og sagens omstændigheder i øvrigt tilsiger dette, kunne fravige udgangspunktet om, at der skal udmåles en ubetinget fængselsstraf, og i stedet fastsætte en betinget dom, eventuelt med vilkår om f.eks. sexologisk behandling, jf. reglerne om

betinget fængsel i straffelovens 7. kapitel. Hvis der foreligger særligt formildende omstændigheder, f.eks. at gerningspersonen alene har handlet uagtsomt med hensyn til den forurettedes alder, vil der endvidere kunne udmåles en bødestraf.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og de angivne strafniveauer vil kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens 10. kapitel.

### **Straf i sammenstød**

Har gerningspersonen i forlængelse af groomingprocessen udsat barnet eller den unge for blufærdighedskrænkelser, f.eks. ved at sende seksuelle beskeder eller fotos, vil der kunne straffes i sammenstød med § 231. Tilsvarende vil der kunne straffes i sammenstød med forsøg på blufærdighedskrænkelser, jf. straffelovens § 232, jf. § 21, hvis gerningspersonen opfordrer forurettede til at sende seksuelt materiale, jf. forarbejderne til loven, lovforslag nr. L 50 af 22. februar 2023, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 11.

Anklagemyndigheden skal være opmærksom på, at der fortsat skal nedlægges påstand om forsøg efter en grovere bestemmelse i kapitlet om seksualforbrydelser, hvis betingelserne herfor er opfyldt.

#### *5.6. Straffelovens § 232*

Anklagemyndigheden kan i visse sager om overtrædelse af straffelovens § 232 nedlægge påstand om, at tiltalte idømmes en dom til behandling som alternativ til frihedsstraf. Se i Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Seksualforbrydelser – Betinget dom med vilkår om behandling af personer der har begået visse seksualforbrydelser.

For så vidt angår blufærdighedskrænkelser begået i forbindelse med digitale sexkrænkelser, se Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om digitale sexkrænkelser.

Efter straffelovens § 232, stk. 2, skal der ved fastsættelsen af straffen for blufærdighedskrænkelser lægges vægt på den særlige krænkelser, der er forbundet med lovovertrædelsen. Bestemmelsen er indsat ved lov nr. 257 af 10. april 2018 og finder anvendelse på forhold begået efter lovens ikrafttræden den 15. april 2018.

Som det fremgår nedenfor, er formålet med loven at skærpe bødestraffen for blotteri, men det fremgår af forarbejderne til lovforslaget (de almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.2), at det for at sikre sammenhæng på området forudsættes, at der også i de tilfælde, hvor gerningspersonen idømmes bødestraf for andre former for blufærdighedskrænkelser end blotteri, generelt sker en fordobling af bødestraffen i forhold til det resultat, domstolene efter hidtidig praksis ville være nået frem til.

##### *5.6.1. Blufærdighedskrænkelser i form af blotteri*

Efter straffelovens § 232, stk. 2, skal der ved fastsættelse af straffen for blufærdighedskrænkelser lægges vægt på den særlige krænkelser, der er forbundet med lovovertrædelsen. Bestemmelsen er indsat ved lov nr. 257 af 10. april 2018.

Det fremgår af forarbejderne til lovforslaget (de almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.2), at det med lovforslaget forudsættes, at der generelt sker en fordobling af bødeniveauet for blotteri i forhold til det resultat, domstolene efter hidtidig praksis ville være nået frem til, således at bødestrafen i højere grad afspejler den krænkelse af offeret, der er forbundet med overtrædelsen. For at sikre sammenhæng på området for blufærdighedskrænkelse efter straffelovens § 232 forudsættes det, at der også i de tilfælde, hvor gerningspersonen idømmes bødestraf for andre former for blufærdighedskrænkelse end blotteri, generelt sker en fordobling af bødestrafen i forhold til det resultat, domstolene efter hidtidig praksis ville være nået frem til.

Strafskærpelsen medfører, at anklagemyndigheden i sager om blotteri i førstegangstilfælde, hvor der ikke foreligger skærpende omstændigheder, som udgangspunkt skal nedlægge påstand om en bøde på omkring 5.000 kr.

Anklagemyndigheden skal – også i førstegangstilfælde – nedlægge påstand om en bøde på omkring 7.500 kr., hvis der foreligger skærpende omstændigheder som f.eks.:

- flere forurettede ved overtrædelsen,
- at krænkelsen er foretaget over for et barn,
- at tiltalte har haft en særlig krænkende adfærd, f.eks. ved at opfordre forurettede til berøring eller ved at være særlig frembrusende eller påtrængende over for forurettede, eller
- hvis gerningspersonen tidligere er straffet for lignende kriminalitet, og der ikke nedlægges påstand om frihedsstraf, jf. nedenfor.

Hvis der foreligger flere forhold til samtidig pådømmelse eller flere skærpende omstændigheder, skal der nedlægges påstand om en skærpet bøde, som afhænger af antallet af forhold og karakteren af overtrædelserne.

Hvis forholdet er begået under særligt skærpende omstændigheder, kan anklagemyndigheden undtagelsesvist også i førstegangstilfælde nedlægge påstand om en kortere frihedsstraf. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis anklagemyndigheden vurderer, at der foreligger en række skærpende omstændigheder, sådan at der i givet fald ville blive tale om en bøde i størrelsesordenen omkring 15-20.000 kr.

Ovennævnte strafforhøjelse finder anvendelse på forhold, der er begået efter lovens ikrafttræden den 15. april 2018, jf. straffelovens § 3, stk. 1.

Anklagemyndigheden skal i andengangstilfælde foretage en konkret vurdering af, om sagen skal afgøres med bøde eller frihedsstraf. Der gælder således ikke et fast udgangspunkt, og anklagemyndigheden skal lægge vægt på karakteren og grovheden af tiltaltes forstraffe sammenholdt med den aktuelle overtrædelse.

Anklagemyndigheden skal i tredjegangstilfælde som udgangspunkt nedlægge påstand om en kortere frihedsstraf.

#### *5.7. Straffelovens § 235 – seksuelle materiale med børn*

Det har betydning for anklagemyndighedens strafpåstand, hvilke typer af seksuelt materiale med børn sagen angår. Se pkt. 2.2. om opgørelsen af antallet af billeder og filmsekvenser mv.

### *5.7.1. Udbredelse (og samtidig besiddelse) – straffelovens § 235, stk. 1 og 2*

Anklagemyndigheden skal som udgangspunkt nedlægge påstand om, at tiltalte idømmes en fængselsstraf i sager om udbredelse og samtidig besiddelse af seksuelt materiale vedrørende børn.

Anklagemyndigheden skal ved fastsættelse af sanktionspåstanden foretage en samlet vurdering af de konkrete omstændigheder i sagen.

Ved påstanden om straffens længde skal anklagemyndigheden blandt andet lægge vægt på følgende kriterier:

- tidspunktet for og den tidsmæssige udstrækning af udbredelsen,
- omfanget af udbredelsen, herunder størrelsen af et eventuelt vederlag,
- grovheden af det seksuelle materiale vedrørende børn,
- materialets omfang,
- måden, hvorpå materialet er udbredt, herunder om udbredelsen eksempelvis involverer internettet, der muliggør udbredelse i videre omfang end udbredelse på anden måde, og
- størrelsen af kredsen, hvortil udbredelse er sket.

Det fremgår af straffelovens § 235, stk. 1, at straffen under særligt skærpende omstændigheder kan stige til fængsel indtil 6 år. Særligt skærpende omstændigheder vil navnlig foreligge, hvor barnets liv udsættes for fare, hvor der anvendes grov vold, hvor der forvoldes barnet alvorlig skade, eller hvor der er tale om udbredelse af mere systematisk karakter.

Hvorvidt optagelserne eller udbredelsen mv. skønnes at være af mere systematisk eller organiseret karakter, vil afhænge af en konkret vurdering, hvor blandt andet omfanget af produktionen og udbredelsen vil kunne indgå.

Ifølge forarbejderne til lov nr. 228 af 2. april 2003 er der ikke tale om en udtømmende opregning af de omstændigheder, der kan betragtes som særligt skærpende (lovforslag nr. L 117 af 10. december 2002, de almindelige bemærkninger, pkt. 2.5.4.4.). Eksempelvis kan barnets alder i sig selv medføre, at forholdet skal omfattes af den skærpede strafferamme. Har barnet været udsat for trusler eller særlig ydmygelse eller fornædrende handlinger, kan dette ligeledes medføre, at forholdet skal omfattes af den skærpede strafferamme.

Straffen for udbredelse af seksuelt materiale med børn har i retspraksis forud for, at de nye regler om samfundstjeneste trådte i kraft den 1. maj 2015 (lov nr. 152 af 18. februar 2015), som udgangspunkt været ubetinget fængsel.

Højesteret har ved dom af 7. september 2016 taget stilling til spørgsmålet om anvendelse af samfundstjeneste i sager om udbredelse og besiddelse af seksuelt materiale med børn, jf. straffelovens § 235, stk. 1 og 2, efter de nye regler om samfundstjeneste er trådt i kraft.

I den konkrete sag tiltrådte Højesteret, at straffen var udmålt til fængsel i 60 dage for besiddelse af 75 billeder og 7 filmsekvenser med seksuelt materiale vedrørende børn. Af de 75 billeder var de 42 i kategori 1, 23 var i kategori 2, og de 10 var i kategori 3. Af de 7 filmsekvenser var de 2 i kategori 1, og de

5 var i kategori 2. Tiltalte havde herudover udbredt 29 filer med seksuelle fremstillinger af børn til 3 uidentificerede personer.

For så vidt angår spørgsmålet om anvendelse af samfundstjeneste anførte Højesteret, at sager om besiddelse og udbredelse af seksuelt materiale med børn efter straffelovens § 235, stk. 1 og 2, omfatter forhold af meget forskellig karakter og grovhed. Nogle sager vil derfor skulle afgøres med en ubetinget dom, i andre sager kan straffen gøres helt eller delvist betinget med vilkår om samfundstjeneste, og i atter andre sager kan straffes gøres betinget uden vilkår om samfundstjeneste.

Højesteret fandt ikke grundlag for at gøre straffen i den konkrete sag betinget med vilkår om samfundstjeneste. Højesteret lagde herved vægt på, at tiltalte blandt andet havde været i besiddelse af 10 billeder, der indeholdt fremstillinger af særligt grove seksuelle forhold, herunder seksuel aktivitet med meget små børn (kategori 3), og 23 billeder og 5 filmsekvenser med gengivelser af børn, der indgik i seksuel aktivitet (kategori 2). Højesteret lagde herudover vægt på, at tiltalte havde udbredt 29 filer med seksuelle fremstillinger af børn samt på, at tiltalte i forbindelse med udbredelsen blandt andet havde efterspurgt materiale om små børn, der blev udsat for ekstrem/hård seksuel behandling. Oplysningerne om tiltaltes personlige forhold kunne ikke føre til et andet resultat. Tiltalte var ustraffet og havde påbegyndt behandling for sit alkoholmisbrug og var i sexologisk behandling. Højesteret fandt, at oplysningerne om, at tiltalte alene var i besiddelse af det seksuelle materiale vedrørende børn i en kortere periode, ikke kunne føre til et andet resultat og lagde i den forbindelse vægt på, at dette skyldtes, at forholdene blev bragt til ophør som følge af politianmeldelsen.

Anklagemyndigheden skal herefter ved vurderingen af, hvilken sanktionstype (ubetinget fængsel eller helt eller delvist betinget fængsel med eller uden vilkår om samfundstjeneste) der skal nedlægges påstand om, blandt andet lægge vægt på følgende hensyn:

- antallet af billeder eller videoer med seksuelle fremstillinger af børn,
- grovheden af det seksuelle materiales indhold,
- udbredelsens omfang og
- tiltaltes personlige forhold.

Højesteret slog ved den ovennævnte dom fast, at en ustraffet persons besiddelse og udbredelse af seksuelt materiale børn skulle straffes med ubetinget fængsel i en situation, hvor der alene var tale om udbredelse af 29 filer, hvor et forholdsvis mindre antal fremstillinger var af særligt grove seksuelle forhold, herunder seksuel aktivitet med meget små børn (kategori 3), og hvor udbredelsen alene skete til 3 personer.

Anklagemyndigheden skal i førstegangstilfælde som udgangspunkt nedlægge påstand om en ubetinget fængselsstraf, når de konkrete omstændigheder i sagen, herunder karakteren og grovheden af det seksuelle materiale og udbredelsens og besiddelsens omfang, i det væsentligste kan sidestilles med eller er grovere end omstændighederne i Højesterets dom af 7. september 2016.

Hvis de konkrete omstændigheder i sagen derimod samlet set må anses for at være væsentligt mindre grove end i den omtalte Højesteretsdom, skal anklagemyndigheden – forudsat at tiltalte har gode personlige forhold – nedlægge påstand om betinget fængsel med eller uden samfundstjeneste.

### Gentagelsestilfælde

Anklagemyndigheden skal i gentagelsestilfælde som udgangspunkt nedlægge påstand om, at tiltalte idømmes en ubetinget fængselsstraf.

For så vidt angår udbredelse af seksuelt materiale med børn begået i forbindelse med digitale sexkrænkelser, se Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om digitale sexkrænkelser.

#### 5.7.2. Besiddelse - § 235, stk. 2

De nedenfor nævnte strafpåstande og retningslinjer vedrørende besiddelse af seksuelt materiale med børn skal også anvendes i tilfælde, hvor en person gennem internettet mv. gør sig bekendt med sådant materiale, uden at der er sket lagring eller er betalt for at få adgang til materialet.

##### Førstegangstilfælde

Anklagemyndigheden skal som udgangspunkt nedlægge påstand om, at tiltalte idømmes en fængselsstraf i sager om besiddelse af seksuelt materiale med børn.

Ved påstanden om straffens længde skal det som udgangspunkt fremhæves som skærpende omstændigheder, hvis

- der er tale om besiddelse af et meget stort antal billeder og videoer mv.,
- der er tale om besiddelse af et større antal billeder, videoer mv. af særlig grove forhold, f.eks. voldtægt af børn,
- der er tale om et betydeligt vederlag for at modtage eller gøre sig bekendt med materialet, eller
- der har været tale om en systematisk indsamling af materialet eller en længerevarende besiddelse.

Ved påstanden om valg af sanktionstype (ubetinget fængsel eller helt eller delvist betinget fængsel med eller uden vilkår om samfundstjeneste) skal anklagemyndigheden lægge vægt på følgende hensyn:

- antallet af seksuelle billeder, videoer mv. med børn,
- grovheden af det seksuelle indhold,
- besiddelsens omfang og
- tiltaltes personlige forhold.

Det er efter omstændighederne ikke udelukket at anvende en ren betinget fængselsstraf ved førstegangs-overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 2, jf. U 2007.404H og U 2007.407H. En ren betinget straf skal dog ikke anvendes, hvis der er tale om en overtrædelse af betydelig grovhed, f.eks.:

- besiddelse af et større antal billeder eller videoer mv. med grove seksuelle fremstillinger af børn i kategori 2, dvs. af børn i samlejelignende situationer eller lignende, eller
- et antal billeder, videoer mv. af særligt grove forhold i kategori 3, f.eks. voldtægt af børn.

Anklagemyndigheden kan nedlægge påstand om bødestraf i førstegangstilfælde, når der er tale om besiddelse af et meget begrænset antal seksuelle billeder, videoer mv. med børn. Det er dog normalt en forudsætning, at det kan lægges til grund, at der ikke er sket en egentlig indsamling af materialet, men at der f.eks. kun er modtaget eller downloadet enkelte billeder/billedserier eller enkelte filmklip af begrænset omfang.

## Gentagelsestilfælde

Anklagemyndigheden skal i gentagelsestilfælde som udgangspunkt nedlægge påstand om, at tiltalte idømmes en ubetinget fængselsstraf.

### *5.8. Straffelovens § 235 a – forbud mod sexdukker, der fremstår som børn*

Det fremgår af forarbejderne til lov nr. 226 af 15. februar 2022 (lovforslag nr. L 78 af 10. november 2021, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 6), at straffen for overtrædelse af § 235 a, skal fastsættes af domstolene ud fra en konkret vurdering af den enkelte sag.

Ved fastsættelse af straffen efter stk. 1, skal det indgå som en væsentligt skærpende omstændighed, hvis der er tale om salg eller produktion af mere systematisk karakter. Hvorvidt dette er tilfældet, vil blandt andet kunne bero på omfanget af produktionen og salget, samt hvorvidt der er tale om bred markedsføring.

Ved fastsættelse af straffen efter stk. 2, vil besiddelse af et stort antal dukker efter omstændighederne kunne tillægges vægt i skærpende retning.

Anklagemyndigheden kan i visse sager om overtrædelse af straffelovens § 235 a nedlægge påstand om, at tiltalte idømmes en dom til behandling som alternativ til frihedsstraf. Se i Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Betinget dom med vilkår om behandling af personer der har begået visse seksualforbrydelser.

## **6. Efter dom**

### *6.1. Domme til Vidensbasen*

Anklageren skal overveje, om dommen er egnet til at indgå i Anklagemyndighedens Vidensbase.

Vidensbasen skal dels indeholde afgørelser, som afspejler straffniveauet, praksis for rettighedsfrakendelse og andre retsfølger mv., dels afgørelser af mere principiel karakter, hvor der er taget stilling til et eller flere uafklarede spørgsmål i relation til bestemmelsernes anvendelsesområde, fortolkning mv.

En afgørelse kan også have generel betydning, hvis den f.eks. indeholder en sagkyndig erklæring eller anden faglig udtalelse, som vil være anvendelig i andre sager.

Domme til Vidensbasen sendes på mail til vidensenheden@ankl.dk med en kort begrundelse for indstillingen. Domme til Vidensbasen skal være endelige.

### *6.1.2. Anklagerfaglige fokusområder*

#### Grooming

Grooming er et anklagerfagligt fokusområde i retspraksis. Politikredsene skal inden ankefristens udløb forelægge alle domme, hvor der er rejst tiltale for grooming, for statsadvokaten.

#### Sextortion

Sextortion efter straffelovens § 225, 2. led, er et anklagerfagligt fokusområde i retspraksis. Politikredsene skal inden ankefristens udløb forelægge alle domme, hvor der er rejst tiltale for overtrædelse af straffelovens § 225, ved at tiltalte har formået forurettede til at udføre seksuelle handlinger på sig selv, for statsadvokaten.

### Domme til Vidensbasen

Politikredsene og statsadvokaterne skal løbende vurdere, om endelige by- og landsretsdomme vedrørende grooming og sextortion er egnede til Vidensbasen. Politikredsene skal sende afgørelser til Vidensbasen via statsadvokaterne.

Kun endelige domme må indsendes til Vidensbasen.

### *6.2. Underretning om rettighedsfrakendelse efter arvelovens § 48*

De pågældende forsikringsselskaber, pensionskasser m.v. samt skifteretten skal underrettes, når der ved endelig dom er truffet afgørelse om frakendelsesspørgsmålet.

## **7. Love og forarbejder**

### **Straffeloven - seneste hovedlov**

- Lovbekendtgørelse nr. 1650 af 17. november 2020 – Straffeloven

### **Retsplejeloven – seneste hovedlov**

- Lovbekendtgørelse nr. 1445 af 29. september 2020 – Retsplejeloven

### **Relevante forarbejder**

- Lov nr. 741 af 13. juni 2023 om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Initiativer mod digitale krænkelse, herunder forbud mod grooming, sidestilling af tilsnigelse af samleje med voldtægt, religiøse ledes udnyttelse af religiøs afhængighed med henblik på at skaffe sig samleje m.v.)
  - Lovforslag nr. L 50 af 22. februar 2023 om ændring af straffeloven og retsplejeloven
- Lov nr. 226 af 15. februar 2022 om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om pas til danske statsborgere m.v.
  - Lovforslag nr. L 78 af 10. november 2021 om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om pas til danske statsborgere m.v.
- Lov nr. 2208 af 29. december 2020 om ændring af straffeloven
  - Lovforslag nr. L85 af 11. november 2020 om ændring af straffeloven (samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse)
- Lov nr. 635 af 8. juni 2016 om ændring af straffeloven
  - Lovforslag nr. L 98 af 16. december 2015 om ændring af straffeloven
  - Lovforslag nr. L 98 A af 24. maj 2016 om ændring af straffeloven
- Lov nr. 633 af 12. juni 2013 om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning og lov om restaurationsvirksomhed og alkoholbevilling m.v.
  - Lovforslag nr. L 141 af 6. februar 2013 om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning og lov om restaurationsvirksomhed og alkoholbevilling m.v.
  - Straffelovrådets betænkning nr. 1534/2012 om seksualforbrydelser
- Lov nr. 228 af 2. april 2003 om ændring af straffeloven, adoptionsloven og retsplejeloven

- Lovforslag nr. L 117 af 10. december 2002 om ændring af straffeloven, adoptionsloven og retsplejeloven
- Lov nr. 380 af 6. juni 2002 om ændring af straffeloven, retsplejeloven og færdselsloven
- Lovforslag nr. L 118 af 26. februar 2002 om ændring af straffeloven, retsplejeloven og færdselsloven

### **Relevante vejledninger og praksisoversigter**

- Rigsadvokatens praksisoversigt ”Børnepornografi – oversigt over domspraksis i sager om besiddelse og udbredelse af børnepornografi – opdateret 12-12-2006”
- Rigsadvokatens oversigt over straffene i sager om overtrædelse af straffelovens § 222 ”Seksuelt misbrug af børn – oversigt over sanktionsniveauet – opdateret september 2012”
- Rigsadvokatens Videnspakke – it-kriminalitet
- Rigspolitiets nationale retningslinjer for politiets behandling af sager om voldtægt og voldtægtslignende forhold (Vejledning om politiets behandling af sager om voldtægt eller voldtægtslignende forhold)

### **Øvrigt**

- Oversigt over lovændringer vedr. straffelovens kap. 24
- Råd og vejledning til personer, der har været udsat for voldtægt eller lignende kan findes på [www.anklagemyndigheden.dk](http://www.anklagemyndigheden.dk) (”Vidne, offer eller sigtet”)
- Politiets folder til ofre for forbrydelser kan findes på [www.politi.dk/ofre](http://www.politi.dk/ofre) eller [www.anklagemyndigheden.dk](http://www.anklagemyndigheden.dk) (”Vidne, offer eller sigtet”)
- Opsamling på det anklagerfaglige fokusområde om den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse

## Bilag

### *Bilag I: Notat om Samtykke i juridisk teori*

Samtykke

Rigsadvokaten

#### Samtykke i juridisk teori

*Dette notat har til formål kort at sammenfatte den juridiske teori om begrebet samtykke. Ved lovbestemmelser, hvor samtykke har et særligt anvendelsesområde (f.eks. voldtægtsbestemmelsen i straffelovens § 216, stk. 1), anvendes den forståelse af samtykke, som følger af bl.a. forarbejderne, hvor der måtte være en forskel i forhold til notatets beskrivelse af den generelle forståelse af samtykke.*

##### 1. Indledning

Der er ingen generel bestemmelse om samtykke i straffeloven, men det er et almindeligt anerkendt princip<sup>i</sup>, at samtykke under visse omstændigheder kan føre til straffrihed.

I litteraturen er samtykke traditionelt blevet behandlet som en objektiv straffrihedsgrund på linje med f.eks. nødværge og nødret. I nyere litteratur<sup>ii</sup> er dette udgangspunkt nuanceret, så samtykkets virkning i stedet afhænger af en fortolkning af den konkrete straffebestemmelse og ikke som udtryk for et generelt princip.

Samtykke fra en anden person medfører således ikke i enhver situation straffrihed, men hvis samtykke lovligt kan gives i situationen, medfører samtykke, at en ellers - objektivt set - strafbar handling ikke straffes.<sup>iii</sup>

##### 2. Det strafbare forhold

Den konkrete straffebestemmelser beskyttelsesinteresse har betydning for, om samtykke kan medføre straffrihed. Samtykke angår det enkelte individs ret til selvbestemmelse, og samtykke har derfor kun virkning, hvor individet alene kan råde over beskyttelsesinteressen.<sup>iv</sup>

Hvis den konkrete straffebestemmelse skal beskytte offentlige eller almene interesser, kan samtykke ikke medføre straffrihed.<sup>v</sup> Eksempler på dette kan være falsk forklaring for retten, spirituskørsel og bigami.

Om beskyttelsesinteressen udelukkende er privat, afhænger af formålet med den konkrete kriminalisering og afhænger derfor af en konkret vurdering af den enkelte straffebestemmelse.

Som hovedregel har individet - som følge af den personlige frihed - rådighed over integritetskrænkelser og i et vist omfang legemskrænkelser begået mod den pågældende selv. Samtykke anses som udgangspunkt ikke for at kunne medføre straffrihed i forhold til f.eks. grov vold. Inden for seksuallivet kan det seksuelle formål dog eventuelt medføre straffrihed for legemskrænkelser, som samtlige parter (vedvarende) frivilligt indvilliger i, f.eks. som led i S/M-forhold. Ved denne vurdering spiller det ind, at der i Danmark accepteres en høj grad af seksualfrihed.<sup>vi</sup>

Ved blufærdighedskrænkelser kan beskyttelsesinteressen være rettet mod dels en anden person (befalinger og beluringer), dels mod offentligheden (sex på offentligt sted og anden ekshibitionisme). I disse tilfælde kommer det an på en konkret vurdering af den enkelte handling, hvem straffebestemmelsen har til formål at beskytte, i forhold til om samtykke kan medføre, at forholdet ikke straffes.<sup>vii</sup>

Generelt vil der ved vurderingen af, om samtykke kan legitimere en given handling, kunne lægges vægt på, om handlingen som følge af samtykket skifter karakter på en sådan måde, at den ikke står som strafværdig, men som forsvarlig eller positivt ønskelig. Hvis formålet med handlingen er ønskværdigt og forsvarligt - f.eks. sportsudøvelse som ishockey og boksning med begrænsninger fastsat ved sportens regelsæt - rykkes grænsen for de handlinger, der kan foretages lovligt med samtykke.<sup>xiii</sup>

### 3. Den samtykkendes habilitet

For at et samtykke kan gives lovligt, skal den samtykkende part have den fornødne habilitet og være i stand til at handle fornuftsmæssigt. Hvis der i loven er fastsat en aldersgrænse eller andre omstændigheder, der giver en formodning for et uligevægtigt forhold (f.eks. straffelovens § 222 eller § 223, stk. 1), kan samtykke ikke føre til straffrihed efter disse bestemmelser. Ellers må der foretages en konkret vurdering af den samtykkendes faktiske modenhed og evne til at handle fornuftsmæssigt.<sup>xiv</sup>

Et samtykke er ikke reelt og dermed ikke gyldigt, hvis det opnås ved vold, trusler eller anden ulovlig tvang, som gør, at samtykket ikke er udtryk for den samtykkendes frie vilje, herunder ved at videre modstand opgives på grund af tvangen. Det samme gælder, hvis samtykket opnås ved den handlendes udnyttelse af, at den samtykkende er i en underlegen situation, eller hvis samtykket opnås ved svig eller vildfarelse, hvor den samtykkende ikke har fuldt kendskab til de for samtykket relevante omstændigheder.<sup>xv</sup>

### 4. Samtykkets form

Et samtykke skal i almindelighed foreligge som en udtrykkelig eller stiltiende tilkendegivelse fra den samtykkende om, at en bestemt handling godt må foretages. Efter teorien antages samtykke at være gyldigt, når den samtykkende positivt har forholdt sig til den konkrete handling, inden eller senest samtidig med at handlingen foretages.<sup>xvi</sup>

I den juridiske teori antages det, at et udtrykkeligt samtykke kan forekomme som ord, tegn eller handling, der udtrykker accept. Et stiltiende samtykke kan komme til udtryk ved passivitet (hvis man f.eks. ikke siger fra, når en anden siger, at vedkommende tager ens bilnøgler og kører en tur) eller ved f.eks. frivilligt at acceptere en seksuel tilnærmelse fra en anden. Om der i en konkret situation er givet samtykke, må bedømmes ud fra en samlet vurdering af alle omstændigheder i situationen.<sup>xvii</sup>

Samtykke forudsætter kommunikation mellem parterne, både ved en tilkendegivelse fra den ene part og ved en forståelse af tilkendegivelsen fra den anden part angående den relevante handling.<sup>xviii</sup> Ifølge teorien udgør det f.eks. ikke et samtykke til samleje eller andet seksuelt forhold, hvis en person kun har indladt sig på ydre befølgninger af kroppen el.lign.<sup>xix</sup>

I teorien anerkendes hypotetisk samtykke (forventningen om, at den anden ville have samtykket, hvis vedkommende var blevet spurgt) og efterfølgende samtykke (en senere godkendelse af/tilgivelse for en handling, der blev foretaget uden forinden at have spurgt) som udgangspunkt ikke.<sup>xx</sup>

I den generelle juridiske teori om samtykke overvejes det dog, om man inden for seksuallivet, hvor parterne ikke nødvendigvis indgår udtrykkelige aftaler om de næste skridt i et frivilligt seksuelt forhold, men i stedet "føler sig frem" - juridisk teknisk - kan sige, at hypotetisk samtykke reelt anerkendes i praksis, fordi disse skridt formentlig tages ud fra en tro på, hvad den anden part vil acceptere (baseret på optakten til handlingen), frem for ud fra et klart udtrykt samtykke til den bestemte handling.<sup>xvi</sup> Disse overvejelser kan dog ikke overføres på, hvilke krav der stilles til et samtykke i relation til f.eks. voldtægtsbestemmelsen, hvor forståelsen af samtykke er særligt defineret inden for rammerne af denne bestemmelse.

I tilfælde, hvor en (ellers lovlig) handling efter loven er strafbar, hvis der ikke foreligger samtykke, skal anklagemyndigheden føre bevis for, at den handlende havde forsæt til, at der ikke forelå samtykke. Derimod må det i tilfælde, hvor en tiltalt hævder at have haft samtykke til at foretage en ellers strafbar lovovertrædelse, i stedet antages, at det påhviler den tiltalte at sandsynliggøre, at der er givet samtykke, hvis sagens beviser i øvrigt støtter, at der er foretaget en lovovertrædelse.

Hvis den handlende part fejlagtigt antager, at den anden part ikke har givet samtykke, men alligevel foretager handlingen, kan der dømmes for (putativt) forsøg.<sup>xvii</sup>

#### 5. Tilbagekaldelse af samtykke

Et samtykke kan til enhver tid frit tilbagekaldes af den samtykkende, hvorefter handlingen vil blive strafbar, hvis den handlende fortsætter. Det må dog i praksis - af hensyn til bevis for den handlendes forsæt - kræves, at tilbagekaldelsen sker udtrykkeligt eller på en måde, så den handlende ikke kan være i tvivl om, at samtykket er tilbagekaldt.<sup>xviii</sup>

## Noter

<sup>1</sup> Straffelovens § 248 indeholdt tidligere en bestemmelse om, at samtykke til et legemsangreb medførte, at straffen kunne nedsættes, og at de mildeste former for vold (i den dagældende § 244, stk. 1) ikke kunne straffes. Bestemmelsens ordlyd blev ændret ved lov nr. 272 af 3. maj 1989, så betydningen af samtykke ikke længere var anført. Ændringen skete efter Straffelovrådets anbefaling i betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøvelsladelse – delbetænkning I om sanktionsspørgsmål, hvor der på s. 159 bl.a. er anført:

“Straffelovrådet er tilbøjeligt til at mene, at bestemmelser om betydningen af samtykke til legemsangreb er overflødige. Det forekommer kun undtagelsesvis, at der i straffelovens specielle del er optaget bestemmelser om betydningen af et samtykke. Det almindelige er, at domstolene tager stilling til spørgsmålet på grundlag af uskrevne principper, som i øvrigt ikke kan formuleres med fuldstændig nøjagtighed. [...]”

<sup>2</sup> Malene Bechmann Christensen, Det strafferetlige samtykke, 2008, s. 26ff; Knud Waaben v/Lars Bo Langsted, Strafferettens almindelige del – ansvarslæren, 2015, s. 154; Lasse Lund Madsen, Strafferet 1 – Ansvar, 2020, s. 149; Trine Baumbach og Thomas Elholm, Strafferettens almindelige del – Det strafferetlige ansvar, 2020, s. 370ff.

<sup>3</sup> I nogle tilfælde kan det synes kunstigt at sige, at et samtykke medfører straffrihed for noget, der ellers ville være strafbart. I Vagn Greve, Det strafferetlige ansvar, 2004, s. 142, nævnes f.eks., at supermarkeds-kunder henholdsvis kirurger og ishockeyspillere ikke i udgangspunktet er butikstyre henholdsvis volds-mænd, der alene slipper for straf på grund af en andens samtykke. Tilsvarende er det i Stephan Hurwitz v/Knud Waaben, Den danske kriminalret – almindelig del, 1971, s. 207, anført, at samtykke ikke kan anses som en straffrihedsgrund, hvor det er en del af bestemmelsens gerningsindhold, om der er givet samtykke (som f.eks. straffelovens § 276: “den, som uden besidderens samtykke borttager”), men at der slet ikke foreligger noget tyveri, fordi et af de afgørende gerningsmomenter (borttagelse uden besidderens samtykke) mangler. I Malene Bechmann Christensen, Det strafferetlige samtykke, 2008, s. 56ff, behandles spørgsmålet om, hvorvidt konkrete situationer, der ikke straffes, i teorien behandles ud fra overvejelser om samtykke, herunder hypotetisk samtykke, nødret, negotiorum gestio (uansøgt bistand) eller materiel atypicitet.

<sup>4</sup> Trine Baumbach og Thomas Elholm, Strafferettens almindelige del – Det strafferetlige ansvar, 2020, s. 371. Spørgsmålet om beskyttelsesinteressen er behandlet indgående i Malene Bechmann Christensen, Det strafferetlige samtykke, 2008, s. 135ff.

<sup>5</sup> Malene Bechmann Christensen, Det strafferetlige samtykke, 2008, s. 142 og 148ff.

<sup>6</sup> Malene Bechmann Christensen, Det strafferetlige samtykke, 2008, s. 237ff, herunder særligt s. 245ff om legemskrænkelser med seksuelt formål.

<sup>7</sup> Hvor straffelovens § 222 (til dels jf. § 225) fastsætter en aldersgrænse på 15 år for deltagelse i seksuelt forhold, som ikke kan fraviges ved samtykke, antages det, at denne aldersgrænse som udgangspunkt også gælder ved straffelovens § 232. I teorien antages det dog, at samtykke til objektivet set blufærdighedskrænkende handlinger efter omstændighederne kan gives af 13-14-årige, så længe der er tale om en adfærd, som mange i den pågældende aldersgruppe praktiserer, jf. Gorm Toftegaard Nielsen m.fl., Kommenteret straffelov – Speciel del, 2017, s. 397, med henvisninger.

<sup>8</sup> Hurwitz, Den danske kriminalret, 1971, s. 209f; Malene Bechmann Christensen, Det strafferetlige samtykke, 2008, s. 239; Trine Baumbach og Thomas Elholm, Strafferettens almindelige del – Det strafferetlige ansvar, 2020, s. 378f.

<sup>9</sup> Vagn Greve, Det strafferetlige ansvar, 2004, s. 147; Malene Bechmann Christensen, Det strafferetlige samtykke, 2008, s. 259ff; Trine Baumbach og Thomas Elholm, Strafferettens almindelige del – Det strafferetlige ansvar, 2020, s. 375. Hvis en bestemmelse i straffeloven opererer med et særligt samtykkebegreb, må det formentlig antages, at samtykke skal bedømmes konkret efter de generelle kriterier i den pågældende bestemmelse uden hensyn til et eventuelt alderskriterium i en anden bestemmelse, idet det dog altid vil indgå i habilitetsvurderingen, om den pågældende ud fra en konkret vurdering har været i stand til fuldt ud at forstå konsekvenserne af sine handlinger.

<sup>10</sup> Malene Bechmann Christensen, Det strafferetlige samtykke, 2008, s. 162; Knud Waaben v/Lars Bo Langsted, Strafferettens almindelige del – ansvarslæren, 2015, s. 158; Trine Baumbach og Thomas Elholm, Strafferettens almindelige del – Det strafferetlige ansvar, 2020, s. 375. I Vagn Greve, Det strafferetlige ansvar, 2004, s. 145, anføres, at gyldigt samtykke fra personer, der generelt set er svage, er udelukket, f.eks. arbejdsmiljølovs-overtrædelser.

<sup>11</sup> Stephan Hurwitz v/Knud Waaben, Den danske kriminalret – almindelig del, 1971, s. 207; Vagn Greve, Det strafferetlige ansvar, 2004, s. 146; Knud Waaben v/Lars Bo Langsted, Strafferettens almindelige del – ansvarslæren, 2015, s. 155; Trine Baumbach og Thomas Elholm, Strafferettens almindelige del – Det strafferetlige ansvar, 2020, s. 374.

<sup>12</sup> Stephan Hurwitz v/Knud Waaben, Den danske kriminalret – almindelig del, 1971, s. 207; Vagn Greve, Det strafferetlige ansvar, 2004, s. 145; Malene Bechmann Christensen, Det strafferetlige samtykke, 2008, s. 82ff og 127; Trine Baumbach og Thomas Elholm, Strafferettens almindelige del – Det strafferetlige ansvar, 2020, s. 375.

<sup>xiii</sup> Malene Bechmann Christensen, Det strafferetlige samtykke, 2008, s. 86.

<sup>xiv</sup> Knud Waaben v/Lars Bo Langsted, Strafferettens almindelige del – ansvarslæren, 2015, s. 158.

<sup>xv</sup> Stephan Hurwitz v/Knud Waaben, Den danske kriminalret – almindelig del, 1971, s. 207; Trine Baumbach og Thomas Elholm, Strafferettens almindelige del – Det strafferetlige ansvar, 2020, s. 374. Et efterfølgende samtykke kan eventuelt tillægges strafformildende betydning, ligesom det formentlig vil indebære, at et strafbart forhold ikke anmeldes til politiet. Se hertil bl.a. Vagn Greve, Det strafferetlige ansvar, 2004, s. 146; Malene Bechmann Christensen, Det strafferetlige samtykke, 2008, s. 202f; Trine Baumbach og Thomas Elholm, Strafferettens almindelige del – Det strafferetlige ansvar, 2020, s. 379.

<sup>xvi</sup> Malene Bechmann Christensen, Det strafferetlige samtykke, 2008, s. 182 og 262f; Gorm Toftegaard Nielsen m.fl., Kommenteret straffelov – Speciel del, 2017, s. 397; Lasse Lund Madsen, Strafferet 1 – Ansvar, 2020, s. 155f. Rettens begrundelse i dommene U.1965.620H og Tfk2006.70V synes også at anerkende muligheden for hypotetisk samtykke.

<sup>xvii</sup> Vagn Greve, Det strafferetlige ansvar, 2004, s. 145f; Malene Bechmann Christensen, Det strafferetlige samtykke, 2008, s. 89 og 105.

<sup>xviii</sup> Knud Waaben v/Lars Bo Langsted, Strafferettens almindelige del – ansvarslæren, 2015, s. 158; Gorm Toftegaard Nielsen m.fl., Kommenteret straffelov – Speciel del, 2017, s. 414; Lasse Lund Madsen, Strafferet 1 – Ansvar, 2020, s. 158; Trine Baumbach og Thomas Elholm, Strafferettens almindelige del – Det strafferetlige ansvar, 2020, s. 376.

*Bilag 2: Traumepsykologisk materialesamling ”Psyriske følger efter voldtægt”*

<https://vidensbasen.anklagemyndigheden.dk/h/6dfa19d8-18cc-47d6-b4c4-3bd07bc15ec0/VB/1bdb8034-1178-4c21-a024-3ac18ccdba0a?showExact=true>

*Rigsadvokaten, den 1. juli 2023*

RIGSADVOKATEN

/ Rigsadvokaten